

izhajajo ob 4. zjutraj. na
štano mesečno Din 25.—; za in-
stano štano Din 40.— neodvisno.
Oglaš po tarifi.
Uredništvo:
Ljubljana, Knaflcova ulica št. 5/L
Telefon št. 3073 in 3064, ponoči tudi
št. 3034.
Rekopis se ne vračaja.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3034.
Uredništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 3034.
Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta
—
Račun pri poštnem čez. zavezi: Ljub-
ljana št. 11.443 — Praha čisto 78.180,
Wien, Nr. 305.341.

Ljubljana, 29. oktobra.

Og. Davidović in Marinković sta v Beogradu govorila o sporazumu. Gospod Marinković je pač v glavnem hotel povedati opoziciji svojo nado, da zunanje politični razlogi ne bodo vlade prisilili na kolena, v ostalem pa ni mnogo najti v njegovi izjavi. G. Davidović je dal pregled političnih dogodkov po volitvah. Za svoj glavni greh, zakaj ni sprejel ponudbe HSS, SDS in zemljoradnikov, da stopi na čelo demokratskega bloka, ni mogel najti drugega opravičila, kakor da ni zaupal pok. Radiću. Svoj prehod k g. Vukičeviću pa je g. Davidović poskušal maskirati s časovno zamenjavo dveh dogodkov. Dejal je, da se je pomiril s Vukičevićem, ker je Radić predlagal generala za ministrskega predsednika. Že na zboru v Celju je Pribičević brez usmiljenja razkrinkal to zavestno neresnico.

Ko je Davidović odbil demokratski blok in se poklonil Vukičeviću, je pokloni Stjepan Radić odšel v Zagreb. Kralj je dva dni kasneje povodom avdicije Svetožarja Pribičevića pozval Radića, da se vrne v Beograd. Za idejo o eventualni možnosti generala ali nevturalne osebe na predsedniškem mestu vlade, je Radić izvedel šele v Beogradu. Radić je to idejo v avdiciji načelno sprejel, ker je pač stal pod nemilim vtisom, da je velika akcija, da pride Ljuba Davidović na čelo vlade, oprte na demokratski blok, propadla na slabosti in neodločnosti samega Davidovića. Vse to je lahko kontrolirati v listih onih dni. Moramo se čuditi, da se politik, kakor je Davidović, poslužuje takih zamenjav, da zvali krivdo svojega kunktatorstva na druge.

Zanimivo je v govoru g. Davidovića bagateliziranje g. Korošca. Davidović je obtožil dr. Korošca, da postavlja stranke nad zakon. Bilanca njegove vlade da je malo aktivna. Vlada ne dela. Vse in še več je dejal Davidović Korošču. Huda stvar bi to bila v državah z normalnim parlamentarizmom. G. Korošec je lahko užaljen, a po izkušnjah, ki jih imamo s to gospodo, se tej stvari ne sme pripisovati več, nego da je jasno, da se odločilni krogi že pripravljajo k odzaganju g. Korošca.

Mnogo bolj razočarajo izjave g. Davidovića o reviziji ustave. Bilo je precej besed, a vse je izzevelo in frazi, naj opozicija pove svoje končne zahteve. G. Davidović ne priznava hegemonije, ampak samo partizanstvo in nas vprašuje v čem je hegemonija. To je podobno oni gospodi pri Narodni banki. Državni hipotekarni banki. Poštni hranilnici, ki so ves denar dali Srbijancem, potem pa hodijo začuden vpraševati, zakaj nismo zadovoljni.

Najbolj sovražno KDK pa je stališče g. Davidovića glede razpusta Narodne skupščine. Najprej parole, t. j. vsak naj razvije svoj ustavni program, potem volitve, pravi g. Davidović, ki očitno misli na ustavotvorne volitve. To izgleda sicer lepo, a ni nikak izhod. HSS je že postavila parolo svobodne Hrvatske in bilo bi varanje samega sebe, ako ne bi priznali, da ona pri tem misli na svobodno hrvatsko državo. Parola, ki jo g. Davidović hoče, je torej že tu, a izkušnja uči, da stranke za volitve ne proglašajo kompromisnih programov. Po poti, ki jo predlaga g. Davidović, ne pridemo naprej. Ona vodi le k očuvanju okrnjene Narodne skupščine in mislimo, da je tako tudi mišljena.

Davidovičeva demokracija, ki se je dolgo pripravljala na izjave svojih dveh šefov, ni storila niti koraka naprej, temveč je nasprotno zopet pokazala, da od te strani ni pričakovati nobenih odredilnih dejanj.

Proslava 50letnice neodvisnosti Srbije

Kragujevac, 29. oktobra. r. Včeraj so v Kragujevacu na svečan način proslavili 50letnico proglavitve neodvisnosti in razširjenja Srbije. Pred 50 leti, dne 14. julija 1878 je Narodna skupščina v Kragujevacu odobrila berlinsko pogodbo, po kateri je prenehala biti kneževina Srbija vazalna pokrajina Turčije ter je postala neodvisna. Včeraj so v Kragujevacu vzdali v spomin na ta dogodek spominsko ploščo na stari cerkvi, ki jo je zgradil knez Miloš. Neposredno v bližini cerkve se nahaja dvorana nekdanje Narodne skupščine, v kateri je bila proglašena neodvisnost Srbije. Proslava se je vršila s svečano službo božjo poleg stare cerkve, ki so se je udeležili mnogostevni zastopniki vojaških in civilnih oblasti, nakar je bila odkrita spominska plošča, ki jo je pustila vzditati kragujevaška mestna občina.

Izločitev Beograda in Zagreba iz oblastnih samouprav

Beograd, 29. oktobra p. Skupina radikalov in demokratov namerava v najkrajšem času vložiti v Narodni skupščini predlog, naj se Beograd in Zagreb izločita iz sedanjih oblastnih samouprav. Tudi v vladnih krogih se opaža razpoloženje za uresničenje načrta, po katerem bi Beograd in Zagreb postala samostojni samoupravni oblasti, tako da bi 6% svojih doklad odstopila za stroške svojih oblasti.

Najvažnejši beograjski problem

Vprašanje dnevnic zadaje režimskim poslancem mnogo več skrbi, nego vsi državni problemi

Beograd, 29. oktobra, r. Glede na skorajšnji sestanek Narodne skupščine in otvoritev rednega skupščinskega zasedanja razpravljajo vladni krogi, kakor bi »kaznovali« KDK za njeno abstinenco. Povrh je nevarnost vladnih poslancev in delna pasivna resnica pristave radikalnega glavnega odbora taka, da se vlada boji, da bodo postale skupščinske seje sploh nemogoče. V tej stiski se je vlada spomnila čl. 110 skupščinskega poslovnika, ki določa, da poslanci, ki brez dovoljenja Narodne skupščine izostanejo od sej, ne morejo dobiti poslanskih dnevnic. Z odvzetjem dnevnice pa upa vlada, da bo na eni strani prisilila poslance svoje večine k izvrševanju poslanskih dolžnosti, obenem pa udarila tudi poslance KDK.

Da bi podčrtali resnost te svoje namere, širijo iz vladnih krogov celo vesti, da bodo bivšega predsednika Narodne skupščine dr. Perića pozvali, da vrne vse one dnevnice, ki so bile izplačane poslancem KDK po njihovem odhodu iz Narodne skupščine, češ da

za nakazilo teh dnevnic po skupščinskem poslovniku ni bil upravičen. Ta govornica izziva med radikali in njihovimi zavezniki živahno veselost. Seveda je vprašanje dnevnic glavni predmet skrbi in razgovorov režimskih poslancev in to vprašanje se mnogo resneje študira, kakor vsi državni problemi. Ogromna večina radikalov, demokratov in klerikalcev smatra, da predsedstvo Narodne skupščine ne more izvesti vladine namere. Po skupščinskem poslovniku se morejo dnevnice odvzeti samo onim poslancem, ki se ne udeležijo seje, na katerih se izvrši tako zvana prozivka. Toda že naslednji dan, čeprav niso prisotni, lahko prejmejo po poslovniku dnevnice. Poslancem, ki se nahajajo izven Beograda, se morejo odvzeti dnevnice, ako bi skupščina imela vsak dan seje ter bi se na vsaki seji vršilo pozivanje poslancev. Tega si pa vlada in njena večina ne upata uvesti, ker izmed vladnih poslancev na sejah skupščine ni navzočih nikdar več kot polovica.

Lep napredek KDK v Bosni in Hercegovini

Rezultati nedeljskih občinskih volitev. — Kljub terorju režimskih strank sta HSS in SDS znatno napredovali

Beograd, 29. oktobra n. Po dosedanjih podatkih, ki jih je prejela vlada o včerajšnjih občinskih volitvah v Bosni in Hercegovini, so poedine stranke dobiele mandate: JMO 1410, radikali 1416, HSS 839 zemljoradniki 597, KDK 174, demokrati 100. SDS 90, nevturalci raznih list 57, disidenti JMO 42, radikalni disidenti 36, HPS 23, delavci 17, socialisti 7, židje 7, HSS in JMO 1 KDK skupaj je torej dobila 1103 mandata.

Zagreb, 29. oktobra n. Današnji »Narodni val« objavlja pod naslovom »Hercegovina za prečansko fronto« brzojavko, v kateri se ugotavlja, da so nedeljske občinske

ske volitve v Bosni in Hercegovini prinesle HSS velike uspehe. Liste HSS so zbrale mnogo več glasov kot pri zadnjih parlamentarnih volitvah, dočim so glasovi režimskih strank padli. Očitno velike uspehe je imela HSS v Hercegovini, kjer so vse druge stranke nazadovale, a hrvatske klerikale so bili docela poraženi. Enako lepo je napredovala SDS. Po dosedanjih rezultatih so muslimani dosegli 1480 mandata, radikali 1416, KDK pa 1103. Pri teh številkah je treba upoštevati to, da sta režimski stranki uporabile vse vpliv, žandarmerije in policije ter politične oblasti, da dosežeta čim ugodnejše rezultate.

Zadovoljstvo v vodstvu KDK nad celjskim shodom

Pribičević o izjavah posl. Žerjava, Grigsona in Popovića. Njegov obračun z Davidovićem. — Kako so se v Bosni vršile občinske volitve

Zagreb, 29. oktobra n. Vodstvo KDK je izredno zadovoljno z uspehom včerajšnje velikega shoda v Celju. Pribičević je danes sprejel novinarje in jim v zvezi z govori na shodu v Celju podal nekatera konkretna pojasnila. Neresnica je trditev g. Davidovića, da je sklenil sporazum z Veljo Vukičevićem, da na ta način prepreči prihod generalne vlade. Avdicija pokojnega Stjepana Radića, v kateri je pristal na generala, se je vršila tri dni po onj izjavi, v kateri je Davidović priznal, da je sezidal trdni grad sporazuma z Veljo Vukičevićem.

Današnja »Politika« piše, kako da vsi politični krogi v Beogradu naglašajo, da sem nemogoč politik, češ, da niti sam ne vem, kaj hočem. Po taki »ugotovitvi« morem le izjaviti, da KDK ne bo stopila z nobenim političnim činiteljem v Beogradu v kakršnekoli stike, dokler bodo ti činitelji vzdrževali sedanje Narodne skupščine, v kateri so bili ubiti hrvatski voditelji. Ali sem mogel ali nemogel in ali mislijo v Beogradu o meni to ali ono, meni je to vse eno. Ker jaz sem dolžan, da se ravnam in da tolmačim le javno razpoloženje takušnjega naroda.

O nameri, naj se odtegnejo dnevnice vsem onim narodnim poslancem, ki ne bodo prisotni v skupščini za časa sej, je Pribičević izjavil:

»Jasno je, da je abstinenca sredstvo borbe, ki se ga poslužujejo parlamentarne stranke in politične skupine vseh narodov in v vseh parlamentih. Dokler je KDK bila v Narodni skupščini, so njeni člani kar najmarljiveje izvrševali svoje dolžnosti. Le s pomočjo teh članov je imela Narodna skupščina kvorum in so se seje sploh mogle vršiti. Njihova sedanja abstinenca ne pomeni namerne vršitve dolžnosti, nego pomeni protest proti sedanji Narodni skupščini, v kateri so bili hrvatski prvaki ubiti. Pri tej abstinenci bo ostalo. Vlastodržci naj pa posežejo po dnevnicah. Novi predsednik Narodne skupščine lahko dela, kar hoče. Mi vemo, kdo ga je privedel na to njegovo mesto in v čigavem interesu dela. KDK se bo borila do konca z vsemi sredstvi, ki si jih bo izmislila, dokler ne osigura zmage svojih načel in svoje politike.

V klerikalnih listih pišejo, kako jaz ne soglašam z dr. Žerjavom, Grigsonom in Svetislavom Popovićem. Izjave g. Žerjava, ki so te dni izšle v listih, podpisujem od besede do besede. Jaz in g. Žerjav sva si tako verna prijatelja in tako soglašava v svojih pogledih, da nobena intriga ne more uspeti. G. Grigsonu pa je te dni bral re-

šimo take levite, da hegemonisti dolgo ne bodo prišli k sapi. Dejal je tudi, da se KDK ne bo dala tolči od Srbijancev.

Kar pa se specialno tiče g. Svetislava Popovića, ta je že tolikokrat izjavil, da zaupa mojemu vodstvu, tako da ni potrebno, da trošim nadaljnje besede. Zaupanje so mi izjavile tudi konference SDS v Zemunu, Mitrovici, Rumi, Vinkovcih, Vukovaru in v mnogih drugih mestih, tako da lahko mirno rečem, da smo vsi složni kot en mož.

O nedeljskih volitvah v Bosni in Hercegovini je Pribičević izjavil naslednje: Kljub porazu vladnih strank si še ne moremo napraviti prave slike narodovega razpoloženja. Režim je uporabljal i policijo i žandarmerijo, da si osigura čim več mandatov. Radikalni kandidati in nosilci kandidatnih list so bili predsedniki volilnih komisij. Tudi pri teh volitvah se je ponavljalo zloglasno presipavanje kroglic. Te in slične metode so razlog, da se ne more več govoriti o naši državi, da je civilizirana in kulturna enota. Ko bo ustvarjen položaj, da narod lahko svobodno spregovori, potem šele lahko dobimo povsem svobodne prave in narodne občine tudi v Bosni in Hercegovini.

Konferenca dalmatinskih občin

Split, 29. okt. n. Včeraj popoldne se je nadaljevala konferenca zastopnikov dalmatinskih občin, ki so pretresali razna načelna vprašanja, med katerimi je tudi vprašanje obdavčitve italijanske industrijske družbe Monte Promina. Zdi se, da se hoče ta družba s pomočjo ministrstva financ izogniti plačevanju davkov. Ko je občinski zastopnik dmiške občine, kjer ima ta družba svoje industrijske naprave, vprašal predstavnika družbe, ali sploh hoče plačati davke, mu je leta odvrnil: »Rajši plačamo Beogradu tudi milijon dinarjev, nego vam tisoč.« Družbi je bilo predpisano državna davka za 800.00 Din. Družba pa je med tem dosegla, da ni več podrejena davčnemu uradu v Klnu, nego direktno davčnemu ravnateljstvu v Splitu in da ima plačati mesto 800.000 le 80.000 Din državnega davka. Na konferenci se je obenem naglašalo tudi to, da se je že sedaj v dalmatinskem Zagorju pojavila nevarnost gladi in da preti prehranbena katastrofa.

Železniška nesreča v ČSR

Praga, 29. oktobra h. Na lokalni železnici v bližini Rakovníka sta trčila skupaj dva osebnata vlaka. Devet potnikov in sedem železničarjev je bilo ranjenih.

Zeppelin se vrača v Nemčijo

Včeraj zjutraj je startal »Grof Zeppelin« za povratek v Evropo. — Smer direktno na Azore. — 63 potnikov. — Ako pojde vse po sreči, pristane v Nemčiji najkasneje v četrtek zjutraj

Lakehurst, 29. oktobra (be—s). Davi ob 2. uri ameriškega časa je startal »Grof Zeppelin« za povratek v Nemčijo.

Omeniti je treba, da se je start izvršil zelo hitro. Trajalo ni niti deset minut, da je »Zeppelin« zapustil hangar in da je izginil v oblakih. Na »Zeppelinu« je poleg posadke in tovora 25 potnikov, med njimi trije mornariški častniki. Med potniki so se še v zadnji uri izvršile nekatere izpremembe. Izostala je Lady Drumond, ki je zaposlena pri filmu. Skupno potuje 63 potnikov.

V Friedrichshafnu računajo, da bo »Grof Zeppelin« pristal v sredo zvečer ali najkasneje v četrtek zjutraj. Ako bodo vetrovi zelo ugodni, ni izključeno, da bo »Zeppelin« preletel progo v 50 urah.

Newyork, 29. oktobra (be.) Polet »Zeppelina« v domovino se razvija zelo pod ugodnimi razmerami. Zrakoplov leti s 150 kilometri hitrosti na uro in z vetrom. V zgodnjih jutranjih urah je plul »Zeppelin« nad Long Islandom in krenil proti Novi Fundlandiji. Kakor računajo, bo prispel »Zeppelin« v sredo popoldne ali v četrtek popoldne v Friedrichshafen. Štiri ure po startu so zasledili na »Zeppelinu« 17 letnega Američana, uslužbenega pri nekem ameriškem advokatu in ki se je utihotapil na zrakoplov. Po zadnjih poročilih je na krovu vse zdravo. Nemška in ameriška vlada sta prosili brezžične postaje, naj ne pripuščajo privatnih brzojavk na brezžično postajo Zeppelina, ki je izključno rezervirana za meteorološka poročila.

Newyork, 29. oktobra (lo.) Parnik Laconia je opazil »Zeppelina« ob 10. uri in 15 minut 90 milj južnozapadno rta Sable v Novi Škotski.

Newyork, 29. oktobra, s. »Grof Zeppelin« plove z zelo ugodnimi vetrovi z direktnim kurzom na Azore.

Washington, 29. oktobra (lo). Pred startom za poleg v Evropo se je doktor Eckener brzojavno zahvalil predsedniku Coolidgeu za ljubezni sprejem v Zedinjenih državah.

»Zeppelin« nad Oceanom

Newyork, 29. oktobra g. »Grof Zeppelin« plove od 1245 nad Oceanom. Njegova pot gre s hitrostjo 150 km skozi ledenomrzle zračne struje. Na progi, po kateri plove zrakoplov, brijajo zapadni vetrovi. Na krovu je samo ena ženska in sicer miss Adams. Ko je zrakoplov startal v Lakehurstu, je brenčanje motorjev zbudilo na tisoče ljudi, ki so takoj prihiteli na ulice. Ko se je »Grof Zeppelin« pojavil nad nebotičniki, je začelo mnogo žarometov tako, da so se jasno videli potniki v gondolah. Prvi slepi pasazer na zrakoplovu se piše Clarence Terwusch. Ko so ga izsledili, je izjavil, da se je vtihotapil skozi mala vrata, skozi katera so prinesli prtijago. Doma je iz St. Louisa ter je zaposlen pri nekem klubu za golf. Kapetan zrakoplova se ni jezil, temveč mu je dal dober zajutek. Nato pa je moral slepi potnik iti na delo, da si zasluži vozilno Kapetan Lehvan mu je dodelil službo v kuhinji, kjer umiva posodo. Ob 10.30 ameriškega časa so videli zrakoplov 110 milj južno od Cap Sapeur. Morje je mirno.

Predsednik Masaryk o zunanji in notranji politiki

Politični amaterji in diletanti vznemirjajo javnost in izzivajo konflikte. — Čsl. politika ne sme poznati šovinizma

Praga, 29. oktobra. s. V spomenici, s katero je predsednik republike Masaryk odgovoril na vošila obeh zbornic in vlade o prikliki desetletnice obstoja češkoslovaške republike, je treba omeniti naslednje stavke: Ne moremo pričakovati, da se bodo določbe mirovnih pogodb povsod in od vseh sprejele brez ugovorov in brez protestov. Sam priznavam brez obotavljanja, da zahtevajo mirovne pogodbe nekoliko olajšav. To se pa mora zgoditi na odkrit in jasn način. Sovražna agitacija z neresnicami in naravnost z lažmi ne bo prinesla zaželenih korektur. V zunanji in notranji politiki je povsod in vedno mnogo amaterjev in diletantov, ki vznemirjajo politično javnost. Ravno v tem letu doživljamo primer takez. diletantizma ki zelo nestvarno agitira proti mirovnim pogodbam. Ljudje take vrste izzivajo konflikte. Govoreč o nacionalnem problemu je izjavil predsednik Masaryk: Usoda je hotela, da poleg Čehov in Slovakov živi v naši državi

že dalj časa veliko število Nemcev. Ti naši nemški državljani so na veliki kulturni in gospodarski stopnji. Eden najvažnejših problemov naše države je, da se mora iz naše politike izločiti vsak šovinizem. V demokratični državi je naloga večine, da v smislu demokratičnih načel pridobi manjšino za državo.

Vstop dveh Nemcev v vlado smatra predsednik Masaryk v svoji spomenici kot srečen pričetek definitivnega sporazuma.

Praga, 29. oktobra. h. Svečanosti ob prikliki desetletnice obstoja republike so se vršile v Pragi in po vsej državi v popolnem miru. Poleg manjših neredov komunistov v Pragi so manifestanti pretepli poslance Jileka. V Moravski Ostrovi je bil aretirani poslanec Bollen. V Warusdorfu na severnem Češkem je bilo aretiranih nekaj boljševisitinskih agitatorjev. Glasilo komunistične stranke je bilo snoči in danes konfiscirano.

Izid parlamentarnih volitev v Švici

Socijalni demokrati izgubili iz senata. — Pri volitvah v poslansko zbornico so srednje stranke izgubile na korist katolikov in konservativcev

Bern, 29. oktobra. s. Po končno veljavnih rezultatih volitev v švicarski senat bo ta sestavljen nastopno: radikalni demokrati 21 (dosedaj 20), katoliški konservativci 18 (18), socijalni demokrati 0 (2), kmečka, obrtniška in meščanska stranka 8 (2), liberalni demokrati in socijalni politiki dobijo vsak po en mandat kakor dosedaj. Socijalni demokrati so torej izgubili iz švicarskega senata.

ki predstavlja sedaj popolno meščansko zastopstvo.

Pri volitvah v narodni svet (poslansko zbornico) je bilo le malo izprememb, in sicer za tri do štiri mandate v korist katolikov in za dva mandata v korist nacionalnih demokratov. Svobodni socijalni politiki, kmečka stranka in komunisti izgubijo po enega do dva mandata.

Capablanca zmagal v Berlinu

Berlin, 29. oktobra. g. Danes se je končal šahovski turnir, iz katerega je izšel kot zmagovalec Capablanca z 8 in pol točke. Po trdem boju je Capablanca premagal Rečija. Partiji Rubinstein proti Tartakovu in Marshal proti Spielmannu sta se končali remis. Posebno darilo, ki ga je darovala nemška šahovska zveza, je dobil Rubinstein, ki si je v osmih partijah proti močnim igralcem priboril tri in pol točke. Končno stanje je naslednje: Capablanca 8 in pol, Niemcovič 7. Spielmann 6 in pol, Tartakover 5 in pol, Rubinstein, Réti 5, Marshal 4 in pol.

Vihar na Jadranu

Sibenik, 29. oktobra. n. Včeraj in danes so divjali po vsem Jadranskem morju hudi jesenski viharji z deževnimi nalivi. Parobrodi dosepevajo v luko z zakasnitvami. Nezgoda dostoj ni bilo.

Tifus v okolici Siska

Sisak, 29. oktobra. n. V okolici se je pojavila epidemija tifusa. Po mnenju zdravniških izvedencev je epidemija izbruhnila vsled slabe vode. Na tifusu je obolelo 20 oseb. Epidemija je za enkrat omejena na vas Letovanč izpod Siska.

Slavnostna seja ljubljanskega občinskega sveta

Ljubljana, 29. oktobra. Danes ob 6. zvečer se je vršila slavnostna seja ljubljanskega občinskega sveta povodom 10letnice proglavitve svobodne Jugoslavije. Pred desetimi leti se je prav ob tem času tudi sestal ljubljanski občinski svet k seji, na kateri je sklenil, da priznava v popolnem obsegu kot vrhovno oblast v jugoslovenskih pokrajinah bivše avstro-ogrske monarhije le Narodno Veče v Zagrebu. Na današnji seji ljubljanskega občinskega sveta je župan dr. Dinko Puc v daljšem govoru poudarjal važnost sedanjih dogodkov in pomen današnjega dne. Pri tej priliki se je spominjal tudi zaslužnih naših bratov izven naših državnih mej ter naglašal potrebo popolne enakopravnosti svobodnih državljanov.

Zupanova izjava je občinski svet sprejel z dolgotrajnim živahnim odobravanjem. Predsedujoči podžupan prof. Jarc se je pridružil izvajanjem župana dr. Puca ter je pozval občinski svet, naj vzklene »Živel kralj Aleksander!«. Občinski svetniki so se odzvali pozivu podžupana, nakar je bila seja zaključena.

Miloš Savčić nadaljuje svojo akcijo

Njegove ponovne konference z Aco Stanojevićem in Ljubo Davidovićem. — Savčić postopa po najvišji avtorizaciji? — Optimično presojanje njegove akcije v Beogradu

Beograd, 29. oktobra r. Včeraj sta se ponovno sestala k daljši konferenci Miloš Savčić in Aco Stanojević, ki se je nato za nekaj dni odpeljal domov v Knjaževac. V izjavi, ki jo je podal g. Savčić novinarjem po tej konferenci, je med drugim naglasil, da sta z Aco Stanojevićem razpravljala o raznih podrobnostih. Iz te izjave sklepajo v beograjskih političnih krogih, da je med njima v načelnih vprašanjih že dosežen sporazum ter da gre sedaj le še za podrobni aranžman.

V kakih mejah se gibljejo razgovori, ki jih vodi g. Savčić s predstavniki režimskih strank, ni točno znano. Ve se le toliko, da skuša najti g. Savčić formulo, ki bi dovedla vsaj do zblizanja med Beogradom in Zagrebom, če je že sodelovanje med KDK in režimskimi strankami izključeno. Znano je tudi to, da zahteva g. Savčić sestavo volilne vlade, ki bi razpustila Narodno skupščino in čimprej izvedla nove volitve. Kolikor je mogoče izvesti iz informiranih krogih, gre sedaj predvsem za to, da pridobi g. Savčić za tako solucijo sedanje režimske stranke. Zatrjuje se pa, da je pristal na tako rešitev doslej samo Aco Stanojević, dočim ostali prvaki vladnih strank naravno o volitvah nečejo niti slišati. Posledica tega je, da se sestaja gospod Savčić v zadnjem času samo z Aco Stanojevićem in domneva se, da snujeta sestavo vlade, ki bi imela nekaj nevtralnega značaja.

G. Savčić je namreč novinarjem zelo rezerviran ter se izogiba vsakemu preizkusnemu odgovoru. V izjavi, ki jo je podal danes novinarjem, je naglašal, da obstoja tendenca, naj bi se čimprej našel izhod iz sedanjega stanja, da pa to ne bo šlo tako naglo, ker so vsa vprašanja, ki so na dnevnem

nem redu, take narave, da je za njihovo rešitev potrebno več časa. Ni niti misliti na to, da bi mogle že do 10. novembra, kakor se je zadnje dni zatrjevalo v nekaterih krogih, nastopiti kakšne večje izpremembe.

V beograjskih političnih krogih smatrajo, da je sobotna konferenca Davidovićeve demokratske stranke znatno pripomogla k razčiščenju situacije. (?) Demokrati sedaj pozivajo ostale vladne stranke, da na enak način zavzamejo svoje stališče.

Tekom popoldneva se je g. Savčić sestel tudi z Ljubo Davidovićem in se z njim razgovarjal dalj časa. G. Davidović je novinarjem izjavil, da je z g. Savčićem nadaljeval razgovore. Zvečer je Ljubo Davidović posetil predsednika vlade dr. Korošca in se z njim dalj časa razgovarjal. Po tem sestanku je Ljubo Davidović izjavil novinarjem, da je bil njegov poset pri dr. Korošču v zvezi z njegovimi popoldanskimi razgovori z g. Savčićem. Dr. Korošec je po sestanku z Ljubo Davidovićem odšel za kratek čas na dvor k referiranju ministru dvora Jankoviću.

Nocojšnja »Pravda« poroča, da sta Ljubo Davidović in Miloš Savčić na svojem sestanku govorila o pogojih za sporazum. Podrobnosti je več in temelje na tem, da bi se najprej določilo, kako naj bi se država preuredila in na čem bi se mogel ustvariti sporazum. Ako bi se v tem pogledu doseglo soglasje, potem bi se sestavila volilna koncentracijska vlada četverne koalicije in KDK!! Tudi zemljoradniške »Novosti« posvečajo posebno pozornost akciji g. Savčića in trdijo, da izvira njegova mislija z gotovega mesta, sodeč po samozavesti, ki jo kaže g. Savčić v svojih razgovorih. »Novosti« napovedujejo, da bo g. Savčić bržkone dosegel ugodne uspehe.

Odločna beseda hrvatske duhovščine

Izjava duhovščine zagrebske nadškofije. — Duhovščina hoče stati svojemu narodu v njegovi pravični borbi zvesto ob strani

Zagreb, 29. oktobra r. Pred par dnevi je imelo društvo posvetne duhovščine zagrebske nadškofije »Uzajamnost« konferenco, na kateri je bilo sklenjeno, da bo hrvatska duhovščina, združena v omenjenem društvu, v posebni izjavi pojasnila svoje stališče glede na splošno politično situacijo v državi. Ta izjava je bila objavljena te dni in pravi, da je hrvatska duhovščina odločna vztrajati v borbi za pravične zahteve zvesto ob strani svojega naroda. Izjava, ki predstavlja najhujšo lekcijo duhovniku dr. Korošču in njegovim slovenskim sobratom, se glasi:

»Hrvatska katoliška duhovščina, ki po svoji veliki večini dela med narodom in z narodom, najbolj pozna njegove potrebe in želje. Ta duhovščina je v vseh dobah stala ob strani svojemu narodu, borila se z njim za njegove pravice in ga v najtežjih borbah vodila, mu prednjačila v požrtvovalnosti, kajti duhovniki so bili oni, ki so zaradi borbe proti tlačiteljem svojega naroda in za njegovo svobodo največ trpeli, bili zapostavljeni, kaznovani, preganjeni in zaprti. Ona duhovščina, ki je raje podpirala tujo politiko mesto politike svojega naroda, je bila vselej v tako neznatni manjšini, da se ni mogla zoperstavljati čvrsti falangi, v kateri je bila vselej združena pretežna večina hrvatske katoliške duhovščine.

Imajoč pred očmi sijajno prošlost svojih prednikov, zroč na številne še živeče starejše duhovne tovariše, ki so v svoji mladeniški in moški dobi dostojno bojevali rodoljubni boj za pravice in svobodo hrvatskega naroda, ostaje katoliška hrvatska duhovščina tudi danes zvesta svojim neomadeževanim političnim tradicijam. Če tudi se hrvatska duhovščina zaradi spremenjenih razmer ne udeležuje toliko v posameznih političnih strankah, je vendar s svojim narodom, za katerega živi in iz katerega je vzniknila. Zato hrvatska duhovščina z živim zanimanjem spremlja sedanjo pravično borbo za svobodo in neodvisnost celokupnega hrvatskega naroda in vsakodnevno vneto prosi Boga, da bi narod v tej svoji pravični borbi vztrajal do konca in dosegel zaželeni uspeh.

Vprašanja, ki danes dajejo temelje javnega življenja hrvatskega naroda in v vsej

ostali državi, so po svojem pomenu tako globoko segajoča, da ne sme in ne more ostati ravnodušen niti oni, ki služi oltarju in s tem Bogu in narodu. Desetletni upravni sistem, ki je zavladal našim narodom, znači niz neprestanih flagrantnih kršitev na vseh področjih narodnega življenja, tako na področju kulturnega in verskega, kakor na področju društvenega, gospodarskega in finančnega življenja. Vrhunec vsega tega pa je strahovit in nezasišani zločin 20. junija, ki se lahko po vsej pravici v pravem pomenu besede označi ne samo za smrtno žalitev in skrajno izživljanje hrvatskega naroda, nego za najtežji zločin z verskega, moralnega in splošno človeškega stališča.

Kot duhovniki katoliške cerkve in kot sinovi svojega naroda smatramo za svojo dolžnost, da stopimo iz dosedanje rezerve in javno obsodimo vse to zlo, proti kateremu se bori ves hrvatski narod, ujedineni in složen, kakor doslej še nikdar. Moramo nastopiti javno proti temu ne samo zaradi tega, ker bi se s tem spričo tako flagrantnih, neprestanih in izživljalnih kršitev moralnih principov mogel upravljeno tolažiti kot nekako odobravanje ali v najboljšem slučaju kot kaznivo strahopetnost, marveč še prav posebej zaradi tega, da se ne bi mislilo, da s tem, ko večina katoliške duhovščine molči, celokupni katoliški kler in ves cerkveni aparat podpira ta sistem.

Zato hrvatski katoliški duhovniki, združeni v društvu »Uzajamnost«, smatrajoč borbo hrvatskega naroda za upravičeno in čiste dolžnost, da kot predstavniki krščanske vere in morale, s tem javno obsodijo nezasišani zločin tem bolj, ker se da iz raznih znakov sklepati, da so vsa ta nasilja še le del dobro premišljenega sistema.

Dasiravno v tej borbi celokupna duhovščina ne stopa na javno politično bojišče, je odbor »Uzajamnost« prepričan in to izjavlja javno in brez vsakršne bojazni, da ga ne bo noben hrvatski katoliški duhovnik desavuiral.

Ves hrvatski narod in vse njegove politične stranke, ki so res hrvatske stranke, so lahko prepričane, da jih bo hrvatska katoliška duhovščina v sedanji pravični borbi za državne pravice in narodno svobodo zvesto in vneto podpirala.

Velike poplave v severni Italiji

Adiža štiri metre nad normalo. — Narasčanje vseh rek na južnem Tirolskem in v beneški pokrajini. — Ustavljen promet

Milan, 29. oktobra g. Reke in potoki na Južnem Tirolskem do Toskane naraščajo. Adiža je pri Tridentu narasla štiri metre nad normalo ter je poplavlja železniško progo v Verono. Reka Noce je porušila mostove ter deželno cesto v dolžini 500 m. Kraj Zamhau je odrezan od vsakega prometa. Druge reke na južnem Tirolskem so porušile nasipe ter je voda poplavlja vsa polja. V Dolomitih je bila železniška proga pri Agordu težko poškodovana. Promet se vzdržuje z avtobusi. Piava vedno bolj narašča.

Zagonetna smrt slovenskega visokošola v Biljah

Julijana Krajina, 28. oktobra. Čuden vest se je razširila po Julijski krajini. Prvič odkriti domovi je namreč nenadoma zagonetno premislil slušatelj padovanske pravne fakultete, znan aciljen narodni delavec, 23-letni Drago Radoč.

Radoč je študiral v Padovi in se je vračal v domov v Vipavo. Po neki vesti se je zaradi bolezni odpravil domov. Po poti se mu zdravstveno stanje nije poslabšalo, tako da

je dospel samo do Bilj, kjer je obležal in umrl. Po drugi vesti pa se je vračal pokojni Bajec popolnoma čil in zdrav proti domu ter je iz neznanega vzroka med potjo umrl, zaradi česar je nastal sum, da je bil pokojnik zavratno umorjen.

Ta govorica se trdovratno vzdržuje zlasti zaradi tega, ker se je baš v zadnjem času začelo brezobzirno preganjanje slovenskih dijakov ter jih je bila cela vrsta aretirana, zasiljena in zaprta, zlasti v Idriji. Ve se tudi, da se imeli lastni predvsem Bilja na piki. Kaj je na govorici resnice, je danes še nejasno, vendar vzkliči pričajo, da bi bili lažisti prav zmožni takega barbarstva čina.

Po celjskem zboru

Celjska manifestacija je daleč preseglila vsa pričakovanja. Znano je bilo, da je v celjskem okrožju mnogo smisla in volje za KDK, vendar ni mogel nihče računati s toliko borbenostjo in zanimanjem, kakor se je pokazalo na nedeljskem shodu.

Prostrana dvorana Celjskega doma ni zadoščala. Dasi je vreme bilo neugodno, je zlasti kmečkega prebivalstva bilo ogromno. Vidi se, da gre ljudstvu na živce divjanje SLS. Mnogo je shodu pripomoglo tudi nespametna agitacija SLS, ki je dosegla ravno nasprotno. S tem, da so klerikalci napovedali teror in pretili vsakemu, ki se udeležil celjskega zbora, so šele ljudi prav podžgali in so mnogi, ki bi sicer ostali doma, šli v Celje, da pokažejo, da se klerikalcev ne boje. Klerikalni špijoni, postavljeni po raznih kotih in na kolodvoru, so imeli torej dela dovolj.

Politične metode SLS, ki grozi z gmožno škodo in preganjanji, ako nezavisni državljani vrše politično svojo pravico, so zopet na predvojni nižini. Celjski zbor pa je klerikalcem odgovoril: S terorjem ne boste opravili nič. Koalicija, ki more prirediti tak shod v Celju, kakor ga nikdar ne zmore SLS, je na potu zmage.

Slovinci in g. Bajloni

Glasi ljubljanskega škofa je sprejel guvernerja Narodne banke g. Ignata Bajlonija z neslanim napadom na »Jutro«. Ako je to vse, kar ima organ SLS povedati glede Narodne banke, je to prav malo. Mi smo že opetovano odvzeli kritiki Narodne banke vsako osebnost. Zastopamo pa stvarne interese našega gospodarstva brez oziroma na osebne zamere. Politika podrepanikov, ki jim je vizitka napadanje onih, ki pišejo istino, je v svoji servilnosti tako ogabna, da se — upamo — protivi tudi okusu g. Bajlonija. Le kadite in hvalite, da skrijete pred guvernerjem Narodne banke, kateremu bi trebalo natočiti čistega vina, soglasno mišljenje vse Slovenije in vseh gospodarskih krogov, da je Narodna banka našemu gospodarstvu po desetih letih kak tujec, kakor je bila Avstro-ogrska banka in da se dejansko proti nam obrača istotako, kakor se je dunajski zavod Številke, ki smo jih objavili, govorje grozno sodbo in vsa izvajanja jih ne morejo izpremeniti.

Kakor je z Narodno banko, tako je s Poslno hranilnico, ki je iz siromašne Slovenije izveljka 70 milijonov dinarjev v Beograd, kjer prav za prav še ni poznala nobenih korenin. Tud, federalizacija Državne hipotekarne banke je neizgibna posledica tiste politike, ki jo vodi Narodna banka z geslom: vsa denarna sredstva za Srbijo! Tako isto je z zemljoradniškim kreditom in famozni načrt o razdolžitvi seljakov ni nič drugega, nego velika pumpa za denar iz državnih blagajn v Srbijo. Gospoda mnogo psuje na banke s tujim kapitalom. Podpišemo marsikaj. Ne da se pa tajiti, da te banke uvažajo denar v naše kraje, hegemonistični sistem nam pa sesa domači denar in ga odvažajo. Če kje, v denarnih stvarih velja: clara pacta boni amici! Ne bo sporazuma brez popolne izpremembe sedanje državne politike na polju kapitalov in kreditov, ki so v zvezi z državo in novčanim privilegijem.

Ako so g. Bajlonija o mišljenju Slovenije tako poučili, kakor piše SLS in kakor se priklanjajo razni narodu neodgovorni gospodje brez hrbenice, potem je škoda za čas, ki ga je izgubil.

Ljubljanska oblastna skupščina

Včeraj dopoldne se je vršila plenarna seja ljubljanske oblastne skupščine, ki je bila zamišljena kot proslava 29. oktobra. Zbrali pa so se le klerikalni poslanci, ker je KDK radi brutalnega postopanja večine s posl. inž. Zupančičem še vedno v abstinenici. Njihova mesta so zavzeli odposlanci mariborske obl. skupščine, seveda izključno pristajši SLS.

Obl. skupščina je sprejela predlog, da naj se v bodoče 29. oktober v ljubljanski oblasti praznuje kot narodni praznik. V formalnem oziru seveda obl. skupščina ni niti najmanj kompetentna za tak sklep in je to le frazerska gesa. Zlobneži so trdili, da je bil sklep sprejet zato, da si bodo klerikalci datum bolje zapomnili. Dosedaj je bilo njihovo znanje v tem oziru precej pomanjljivo, kakor dokazuje nedeljski slovnostni uvodnik »Slovenca«, ki proglašja 28. oktober za dan osvobodjenja.

Prihodnja plenarna seja obl. skupščine bo sklicana pismenim putem. V petek 2. novembra se vrši seja gradbenega in pa odseka za pritožbe in prošnje.

Užaljeni klerikalci

Beograd, 29. okt. p. Nocojšnja »Pravda« piše, da je skupina dr. Korošca zelo nezadovoljna z govorom Ljube Davidovića na demokratski konferenci in da bo SLS imela v kratkem v Ljubljani sejo svojega vodstva in poslanskega kluba, na kateri bo sklepala o svojem nadaljnjem stališču. O celjskem zborovanju KDK piše »Pravda«, da je prineslo samo postritve razmer, ker so govorniki KDK na njem brezobzirno napadali beograjske politične kroge.

Vlom v švicarski konzulat v Zagrebu

Zagreb, 29. oktobra r. Preteklo noč je bil izvršen vлом v švicarski konzulat v Preradovićevo ulici. Domnevalo, da sta vлом izvršila dva vlomca, od katerih je prvi skušal odprsti blagajno, dočim je drugi odšel pisalno mizo ter odnesel iz nje okoli 5000 Din. Vlomca sta se zadovoljila samo s tem denarjem, ker nista mogla odpreti blagajne, v kateri je bilo okoli 20.000 Din.

Zasužnjena Nikaragva

Washington, 29. oktobra. (be.) Mornariške čete ostanejo še nadalje v Nikaragui kot garancija za nameravano 12milijonsko posojilo Nikaragui.

Politična linija SLS

Nobena stvar ni pri »Slovencu« tako v časih in tolikokrat v peresu, kakor sta besedi: načelnost in doslednost. Krčki in vije to dvoje v vseh mogočih variacijah, napada vse druge baš zaradi pomanjkanja »načelnosti in doslednosti«, vse pa iz edinega vzroka, da bi prikrili tozadevno zijačo praznino na svoji strani.

Preglejmo zadnja tri leta po vrsti!

V marcu leta 1925. je g. Korošec zapustil Radiča. Kot vzrok je navajala SLS, da je Radič zapustil svoj program in izdal g. Korošca. Torej načelnost in doslednost sta pripeljala SLS do tega koraka. V resnici pa so bili izračunali pri SLS, da jim Radič poslej v Sloveniji ne bo več nevaren, nego da ga morejo izpodrinuti celo iz hrvaškega sela. In res so se vrgli pučkaši na delo, zlasti na teritoriju, ki ga absolutno obvlada HSS. V šestih tednih, pa so jih dobili toliko po nosu, da so se tega dela navečali. Pa so se omejili samo na Slovenijo in čudovito modro parlamentarno »delo« s tem, da so se borili za »avtonomijo« edinele z napadi na Radiča. Tekom enega leta so končno uvideli, da pobijanje HSS v Beogradu ne vodi k avtonomiji, da je to tudi malo »načelno in dosledno«, pa so se proti koncu 1926. pomirili z usodo ter se pripravili stopiti v vlado ob strani HSS. 24. decembra, točno na sveti večer so imeli dobili 2 ministra. Predno pa sta odšla k prisegi, je g. Korošec zmanjkal in portfelji določeni za SLS so ostali nezasedeni. Javnost ni vedela zakaj. Na Vrhniku pa je Svetih Treh kraljev dan g. Korošec oznanil strmečemu svetu, da SLS zato ni vstopila v vlado, ker je prevzel železniško ministrstvo aktivni general. Za obrambo parlamentarizma torej! Vsekakor iz načelnosti in doslednosti! 1. febr. 1927. pa je SLS vstopila v vlado z istim aktivnim generalom, ki je bil pet tednov poprej tepanje parlamentarizma in je dobila tri portfelje ter zadatek, da se bori zoper HSS, torej zoper politiko, katero je pet tednov poprej sklenila podpirati! Načelnost in doslednost! »Slovenec« je bil v tistih dneh pikanten. Prinašal je še na drugi in tretji strani novice zoper proračun, ki so bile spisane in postavljene še prejšnje dni, na uvodnem mestu pa hvalospeve istemu proračunu in vladni politiki. Premijer pa je bil prej ko slej isti Nikola Uzunović. Potem pa je šlo v tej sapi ves lep februar in marec ter pol aprila. Načelno in dosledno! Kar so izpljuvali v finančnem odboru na proračun kot opozicija, to so v plenumu čisto in gladko obzili. In »delali« so in »delali«, »delovali« in »delovali«; vse kakor današnje dni; samo pravo in pristno blagoslovljeno »delo« za narodni blagor! Prišla pa je usodna Velika noč! V kovačnici gospoda Dragomira je bila srečno končana nova politika. 17. aprila si je zavil rok g. Velja Vukičević, pregledal lovsko puško in šel svojo pot. Gosp. minister Kulovec, ki je bil edini v Beogradu od SLS v tistih prazniških dneh, je baš pri kosilu v hotelu »Petrograd« čital uvodnik v »Slovencu« od prejšnjega dne, v katerem je bilo proročanje, da bo »ta vlada« delala še najmanj dvajset let, ko ga vznemirilo prodajalci »vanrednog izdanja Politike«, iz katere je izvedel, da je že nova vlada o

pol poldne prisegla, ter da je že prenehati biti minister, preden je prišel k kosilu. G. Sernec pa je še drugi dan, 18. aprila na Bledu sprejemal deputacije in delil podpore. Torej dan po smrti! Bled je daleč...

Razočaranje je bilo popolno. Nikoli več s cincarijo! Proč od Beograda! Kdor je videl v tistih dneh te razočarane in skesane obraze, je moral resnično verovati v pravi preokret, resnično poboljšanje. Tudi prava načelnost in pristna doslednost sta bili na vidiku za bodočnost. Ko pa je g. Velja Vukičević razglasil javno in neženirano, da mu je med drugimi nalogami pripadala tudi častna dolžnost razbiti stranko g. Korošca, se je k splošnemu spoznanju načelnih in nedoslednih napak pridružil še strah, ki je lomil kosti. Ta strah je deloval tako silno, da je obsenčil poslednjo iskrico politične razsodnosti. In ko je g. Vukičević povabil g. Korošca na Bled, je ta ves prestrašen, da ne bi zamudil edine prilike, tekel kakor brez sapa, omahnil in sklenil blejski pakt. Ali tudi v ime načelnosti in doslednosti? Ko so prišli detajli tega sporazuma v javnost, so ga sprva vsi demantirali. Pozneje pa ga je Slovenecem g. Korošec predstavil kot največjo srečo, ker odslej bo vsako slovensko zahtevo in potrebo branilo ne samo 20 slov. poslancev, nego 133 narodno-radikalnega kluba. Ko pa se je po dolgih mukah končno sestel na sejo radikalni klub, so zahtevali radikalni nasprotniki blejskega pakta obracun od gospodina Velje. In ta jim je glasom režimskih beograjskih glasil odgovoril: »Poznati blejski sporazum sa partijom gospodina Korošca sklopilo sam, da narodno-radikalna stranka bude i posle izbora najjača.« To je bilo jasno in razločno. Nič ni bilo govora o slov. potrebah in zahtevah, a g. Korošec tega ni demantiral. Vse v imenu ljube načelnosti in doslednosti! Pa če jim očitaš, da so postali radikalni, kakšno je razburjenje! Kakor da si papirke in žerjavce navezal v odprto rano!

20. oktobra je imel minister pošte in telegrafa, torej član vlade g. Korošca, javen shod v Glamoču v Bosni. Režimske novine pišejo, da so se tega shoda g. ministra Kujundžića udeležili poleg radikalov tudi pristaji JMO in pa KDK. Zato se je g. minister potrudil, da je več povedal nego je mislil. Dejal je: »Dva su momenta važna u radu radikalne stranke: Bledski pakt, po kome se Slovenska Ljudska Stranka obvezala, da po potrebi predje i u Radikalnu Stranku, što je najbolji dokaz, da Rad. Stranka nema konfesionalni karakter.« Kot drugo je navedel sporazum z bosanskimi muslimani.

Tudi te izjave, kakor svoječasne Vukičevićeve, ne Korošec ne SLS ne zanikujeta. Vse v ime načelnosti in doslednosti!

Ali je po vsem tem še komu v Sloveniji nejasno, zakaj ne dobimo odgovora, v čigavem imenu je poslanec Pušenjak postal direktan sodruženik pri znanem predlogu morilca Puniše Radiča?

Ali je še kdo, ki ne razume, zakaj je moj prijatelj oblastni poslanec gospod Zupančič izključen za osem dni iz oblastne skupščine?

Ivan Pucelj

Guverner Bajloni o svojem potovanju in o politiki Narodne banke

Bivanje guvernerja Narodne banke v Ljubljani. — Zanimive izjave o kreditni politiki Narodne banke, novem monopolskem posojilu in o stabilizaciji dinarja

Kakor je poročal že »Ponedeljek«, je prišel v nedeljo zvečer v Ljubljano na svojem informativnem potovanju novi guverner Narodne banke g. Ignat Bajloni. Z njim sta se pripeljala tudi generalni ravnatelj Narodne banke dr. Dragoljub Novaković in vodja nedavno pri Narodni banki ustanovljenega študijskega in statističnega oddelka docent za finančno vedo dr. Aleksander Jovanović.

Včeraj je g. Bajloni v prostorih ljubljanske podružnice Narodne banke imel daljšo konferenco s članj eskomptnega odbora, nakar je posetil Zbornico za TOI, Zvezo trgovskih gremijev in Ljubljansko borzo.

Popoldne je g. Bajloni sprejel našega urednika, kateremu je dal naslednjo izjavo: »Moja pot v Zagreb in Ljubljano je oficijelne značaja. S tem pričemanjem ustvarjam svoj program, ki sem si ga kot guverner stavljal. Tako smo nedavno sklenili, da se osnuje v okviru Narodne banke urad za ekonomske študije in za informacijsko službo. Zato je bil moj namen, da spoznam vse naše gospodarske korporacije, ki predstavljajo oni živi faktor, ki bi nam lahko dajal material za statistiko in za vse predvidene posle in da te gospodarske korporacije obvestim o svojih namerah in načrtih.

Svoje potovanje sem prišel v Zagreb ter sem nameraval obiskati tudi druge gospodarske centre v naši državi. Na žalost pa se zaradi bolezni nekakega člana moje rodbine moram takoj vrniti v Beograd. Potovanje bom pozneje nadaljeval.

Moram vam reči, da se v svojih pričakovanjih nisem prevaril niti v Zagrebu, niti v Ljubljani in da so me moji stari prijatelji na enem in na drugem mestu pristrano sprejeli ter mi objubili popolno sodelovanje. Ko bodo izginili politični pretreščalji, glede katerih sem ugotovil, da strahno slabo delujejo na naše gospodarstvo in ko se bodo obustile ugodne posledice zadnjih dveh posojil monopolne uprave, zlasti pa izplačila letnih dolgov, ki ga je dobro rešil finančni minister na ta način, da se takoj iz posojila izplačajo preko Narodne banke, tedaj upam, da se bodo takoj pokazale znatne olajšave v nadaljnji konsolidaciji gospodarskih razmer.

V svojem nadaljnjem razgovoru z našim urednikom je g. guverner glede banč-

ne kreditne politike izjavil, da Slovenija v prvih povojnih letih ni iskala kreditov pri Narodni banki, ker je bila obrestna mera na slovenskem denarnem trgu zelo nizka. Sedaj pa je kontingent za posojila izčrpan ter bi morala Narodna banka, če hoče dati Sloveniji več kreditov, odpovedati kredite v drugih pokrajinah. Od februarja t. l. Narodna banka ne rešava nikakih prošenj za nove kredite. Poleg tega je treba upoštevati, da more trgovci v Sloveniji dobiti kredit pri bankah po nizki obrestni meri, dočim vlada v Srbiji pri visoki obrestni meri veliko pomanjkanje kapitala. Če bi pa gospodarske razmere nanesle, da bi v slovenskem gospodarstvu nastale težke razmere, v Srbiji pa bi postala boljše, potem bi Narodna banka pri dajanju kreditov protežirala Slovenijo.

Glede posojila monopolne uprave pri švedsko-amerškem vžigalčnem trustu je g. Bajloni med drugim izjavil, da bo to posojilo monopolna taksa na vžigalice ostala dolgov, ki ga bo vršila Narodna banka sama. Na vprašanje, če bo po sklenjenem posojilu monopolna taksa na vžigalice ostala neizpremenjena (sedaj 70 par od škatlice), je izjavil, da bo ta taksa v bodoče varirala (iz tega moremo torej sklepati, da se bo ta taksa na korist švedskemu trustu, najbrže paralelno s povečanjem konsuma, znižala. Op. ured.)

Glede zakonske stabilizacije dinarja je g. guverner končno na tozadevno vprašanje našega urednika izjavil, da se bo zakonska stabilizacija izvedla čim bo država plačala iz bodočega zunanega posojila polovico svojega dolga pri Narodni banki. Ker bo potem dovolj deviz na razpolago, je jasno, da bodo uknjene vse ovire v deviznem prometu, tako da bomo imeli povsem prosto devizno tržišče.

Hmeljski trg

Zatec, 29. oktobra h. Na deželi so se nadaljevali nakupi, pri katerih se je plačevalo 1700 do 2000 Kč za 50 kg. V Zatecu je bil promet nekoliko manjši pri cenah 1800 do 2000 Kč. Cene za prva blago čvrsta.

Krasna manifestacija KDK v Celju

Kljub klerikalnim intrigam in nasilstvom ogromna udeležba

Zastopano je bilo vse celjsko okrožje. – Borbenost in navdušenje tisočev udeležencev. – Viharne ovacije voditeljem KDK in burno pritrjevanje njihovim govorom. – Vzorna disciplina množic

«Slovensko ljudstvo bo danes po svojih zaslugah budno pazilo, kdo izmed Slovencev se bo protislovenskega zbora v Celju udeležil.»

(Slovenec v nedeljo jutraj.)

Da, imeli so klerikalci v nedeljo pri-
like dovolj, da budno pazijo ne samo na
impozantno udeležbo na celjskem zboru
KDK, marveč tudi na nepopisno navdu-
šenje, ki je vladalo med zbranimi tisoči.
Najpomembnejše bi bilo od njihove strani,
da bi po brezprimerni perfidnosti, ki so
jo zagrešili v nedeljskem «Slovencu»,
izkoristili pametne nauke naših vodi-
teljev. Toda povsem v skladu z njihovo
hudobijo je bilo storjeno vse, da kleri-
kalna stranka z nezmislno zlobnimi
ukrepi pokaže svoj panični strah, ki jo
je prevzel v zavesti, da bo celjski zbor
dostojen naslednik vseh dosedanjih ma-
nifestacij KDK. Zlasti se je po višjem
nalogu zbralo v Celju prav odlično šte-
vilno orožništvo in detektivov, dasi se je
dozdej že sto in stokrat pokazala na
vseh prireditvah KDK vzorna disciplina.
Zabranjeno je bilo zborovanje na prostem
in celjski napredni meščani so se morali
pokoriti celo najbolj nezmisljeni
odredbi, kakršnih smo bili vajeni samo
v časih nemškutarske prepotence, da s
streh niso smele piapolati zastave.

S svoje strani je SLS storila vse, da
poskuša prebivalstvo široke celjske
okoličine odvrniti od udeležbe. Prireditelj
je bilo nešteto malih klerikalnih shodov.
Drugod so klerikalci zopet ljudem kar
vsiljevali zavoznice za orlovsko parado
v Ljubljani. Pa ni vse nič pomagalo.
Silka, ki jo je v nedeljo ves dan nudilo
Celje, je podajala neovrgljiv dokaz, da
se zelena Stajerska složila in navduše-
no priključuje pokretu kmečke demo-
kracije.

Sprejem poslancev

V nedeljo dopoldne so prispeli v Ce-
lje skupine akademikov iz Ljubljane in
Zagreba. Izpred kolodvora so se omla-
dinci uvrstili v povorko, da prepevaje
manifestirajo po mestu. Toda močan
kordon orožništva je zaprl dohode
v glavne ulice. Pred Celjskim domom so
akademiki, ki se jim je pridružil tudi
številno narodno občinstvo, zapeli vse
tri himne, na kar je spregovoril nekaj
lepih pozdravnih besed pisatelj dr. No-
vačan. V manjših skupinah so se nato
akademiki razšli po mestu. A za spre-
jem voditeljev so se malo pred 13. uro
zopet zbrali v sprevod in v dostojnem
pohodu odkorakali na kolodvor. Vsa
okna so bila polna meščanov in na
omladino je deževalo cvetje.

Ko je došel zagrebški brzovlak je
oba predsednika KDK in nekatere dru-
ge odlične predstavnike iz Zagreba pri-
srečno pozdravil bivši župan dr. Hrašo-
vec in mala devojčica je obema vodi-
teljema izročila šopke. Skozi gosti špa-
rir mladine in meščanstva so se gostje
podali v Celjski dom k skupnemu ko-
silu.

Kmalu nato je prispel tudi brzovlak
iz Ljubljane, s katerim so dospeli: na-
rodna poslanca dr. Žerjav in Pucelj,
podpredsednik SDS Ribnikar, oblastni
poslanec inž. Zupančič in precejšnje šte-
vilo ljubljanskih pristašev. Poslanca dr.
Pivko in Urek, kakor tudi predsednik
SDS iz Maribora dr. Lipold in drugi
znani predstavniki organizacij iz mari-
borske oblasti so že prej prispeli v
Celje. Vsem so na kolodvoru zbrane
množice priredile prav topel sprejem.

Prihajanje množic

Na velikem Krekovem trgu je od pol-
dne dalje neprestano naraščal dohod
novih skupin. Zelo močna je bila udeležba
od vseh smeri, tako od št. jurske, ka-
kor tudi laške, s Posavja in od Vojnika.
Glavni kader pa je postavila Savinjska
dolina s Saleško vred. Prišli so tudi
ljudje iz mislinjskih in gornje-savinjskih
krajev, z dalekih stajerskih pogorij, pa
celo tudi iz Gornjega grada in Slovenj-
gradca.

Najvidnejši je bil prizor, ko je na Kre-
kov trg prispela krasna povorka iz Sa-
vinjske doline. Na iskrih konjih so se
iz Aleksandrove ulice vsipali na trg
dvoredi čvrstih kmečkih jezdecev. Za
njimi velika skupina kolesarjev, nakar
so sledili številni s smrečjem in zasta-
vicami okrašeni dolgi vozovi s skupi-
nami ubrano prepevajočih mož in fan-
tov iz St. Pavla, Zalca, Braslovca, Pol-
zele, Gomiljskega, Orle in Grajske vasi.
Trnave in drugih savinjskih krajev, ki
tvorijo močne postojanke KDK.

Množica je ta nenavadno lepi spre-
vod pozdravljala z entuzijazmom.

Prenapolnjena dvorana

Takoj nato se je začela polniti velika
dvorana Celjskega doma, ki jo lahko
prištevamo med najlepše in najprostra-
nejše v Sloveniji. Prireditelji so jo
skromno, a zelo okusno okrasili. Veliki
oder je bil obložen z zastavami in ole-
andri, pa tudi v ozadju se je z balkona
vila široka trobojčica.

V kratkih minutah je bila dvorana na-
polnjena in do zadnjega kotička je bila
zabasana tudi široka galerija, na kateri
se je zbralo posebno mnogo ženstva.
Stotine in stotine pozornih oči so se za-
manjale na vstop v dvorano, kjer je
navzlic odprtim oknom vladala vroči-
na. Napolnile so se tudi vse terase in
stranski prostori.

Otvoritev mogočnega shoda

Z gromovitim navdušenjem so zbrani
tisoči pozdravili v svoji sredi voditelje
KDK, ko so s predsednikoma doktor

Mačkom in Svetozarjem Pribečevićem
prispeli v dvorano ter se po sredi podali
na oder, kjer so poročevalci vseh jugo-
slovenskih dnevnikov medtem že za-
sedli dolgi stranski mizi in z vneto be-
ležili prizore tega nenavadnega mo-
čnega navdušenja. Z galerije se je na
oder vsulo cvetje. Šele po par minutah
se je vihar navdušenja polegel, nakar
je bivši državni poslanec dr. Fr. Roblek
pozdravil oba predsednika, poslance in
zbor.

Soglasno je bil za predsednika zbora
izvoljen dr. Kalan, za podpredsednika
pa gg. Roblek in Plaskan.

Govori voditeljev Kmečke demokracije

Predsednik dr. Ernest Kalan je po-
zdravil najprej oba predsednika, kateri-
ma so zborovalci znova prirejali burne
ovacije. Pozdravil je druge navzoče
poslance, se spomnil žrtve borbe za
ravnopravnost pokojnih Stjepana in
Pavla Radića ter dr. Gjura Basarička.
Po prisrčnem pozdravu vseh zboroval-
cev je dr. Kalan še kratko izjavil:

Mi ne istovetimo vlade in Beograda z
državo; laž in podkivanje je, če se trdi,
da smo proti naši državi. Predolgo smo jo že-
leli in nanjo čakali ravno mi prečani, pre-
več smo pretrpeli radi našega hotenja po
tej državi in radi naše ljubezni do Srbov
onstran Save, preveč je poteklo krvi za
ustanovitve te države, da bi si je pustili
kdaj vzeti. Mi hočemo to državo, hočemo
jo pa tako, kakršno smo si jo predstavljali,
ko smo o njej sanjali in smo bili radi svoje
želje po ujedinitvi vseh Jugoslovenov od
avstrijskih rabljev preganjani. Mi hočemo,
da smo v tej državi ravnopravni vsi, naj
si bomo prečani ali Sumadinci. Hočemo,
da je naša država moderna in kulturna,
da vlada v njej pravni red in pravna sigurnost,
da se priznajo ne samo v pisani ustavi,
ampak tudi v praksi in življenju državljanske
svobode za vsakogar. Mi hočemo, da
ohrani naša država ono privlačno
silo za vse Jugoslovence, katero je ime-
la za nas Srbija, ko smo se slabo počutili
v stari Avstriji. Mi ljubimo Srbijo in svo-
je brate Srbe, sovražno pa ono družbo,
katera si je prilastila vso oblast v tej državi,
ki drži v jarmu ves narod od Mari-
bora do Gjevčelije in vzdržuje sedanje
obupno stanje samo radi tega, ker od iste
ga živi in se bogati.

Obupan je naš narod nad gospodarsko
politiko režima. Zato globoko odobrava
politiko naših voditeljev, ki nastopa proti
strahovitim pogreškom, katere doživljamo
dnevno. Nas nacionalne Slovence pa je re-
žim najbolj razočaral, ko je sklenil pakt
s Slovensko ljudsko stranko, ki se je zna-
la prikupiti Beogradu ravnotako kakor se
je nekaj znanja prikupiti Dunaju. Kakor je
nekaj Dunaj izročil klerikalnem Sloveniju
v eksploatacijo, tako dela sedaj Beograd.
Tako je izdal Beograd v Sloveniji one ele-
mente, ki so prišli v to državo s svetimi
občutki in katerim so utripala srca, ko so
prvič stopili na tla onkraj Save, ki so nam
bila blagoslovljena in ki smo jih blagosla-
vljali mi v dolgotrajnem hrepenenju.

Posl. Ivan Pucelj

Po svojem z živahnim odobravanjem
sprejetem govoru je podal dr. Kalan
besedo nar. posl. Ivanu Pucelju, ki ga je
dvorana pozdravila z burnim aplavzom.
Izjavil je med drugim:

Danes teden je zborovala KDK v Sisku.
Zborovala je na istih zgodovinskih tleh,
kjer smo pod Ljudevitom Posavskim pred
stoletji pognali Hsane ago v Kolpo. In te-
daj so se mi obudili spomini. Postavil sem
si vprašanje: Ali smo Slovenci v KDK na
pravi poti (viharne klici: Smo!), in ali je
ves slovenski narod na tej pravi poti ali
ni. In sem dobil odgovor, da je samo oni
pravi sin slovenskega naroda, ki hodi po
poti KDK.

Za Siskom je sledilo Celje. Kaj vse
je storil dr. Korošec, da se še bolj prikupi
hegemonistom s tem, da prepreči našo ma-
nifestacijo. Slišali smo in čitali, da je da-
našnji «Slovenec» na dan 10. obletnice na-
šega osvobodjenja zapisal, da bodo pazno
gledali, kdo od javnih namestencev bo imel
pogum prisostvovati današnjemu zboru. Ti-
sti spodnještajski kaplan, ki ga je čudno
naključje postavilo na čelo slovenskega
naroda, je dal danes zapisati v «Slovencu»:
Gorje vam, dalni namestenci, če mislite,
da imate kako svobodo! Vi pa se niste
zabili, vi ste na strani svobodnega naroda.
Celje se dostojno pridružuje Sisku.

Kakor hoče ves narod na Hrvaškem
svobodo, tako hočemo tudi mi Slovenci
svobodo. (Živio svoboda! Dolji z zatiralci!).
To izjavljamo zato, ker daje gospod pre-
mijer največji Slovenec v dunajski «Neue
Freie Presse» intervju, v katerem pravi, da
ne ve, kaj hočemo!

Ali mi Slovenci imamo še posebno bre-
me v teh dneh. Na znanem predlogu, ki je
na predvečer groznega umora ta zločin
je indirektno napovedal, je tudi slovensko
ime. Ta predlog je podpisal tudi član kleri-
kalnega kluba Vladimir Pušenjak. Nobe-
nega človeka ni v tej stranki, ki bi bil za-
hvalen obračun. Sramota je, da se ni našel
niti en svečenik, ki bi zahteval za to de-
janje obračun.

SLS razposilja okrožnico, v kateri zatr-
juje, da so voditelji KDK krivci sedanjega

Nogavice

Rokavice

vsled uzodnega nakupa
nalazile cene.
Vsiška za-
Fr. M. ROZMAN.
Židovska ulica 7.

ture, to je borba morale in nemorale.

Ce pa nam je jasno, kakšna je ta naša
borba, potem si lahko predstavljamo, kakšno
mesto zavzema dr. Korošec, ki se je posta-
vil na stran, na katero ne bi smel ne kot
kulturni človek, ne kot sin Slovenije, še
manj pa kot duhovnik katoliške cerkve. Sto-
ril je to zato, ker njegovo vodstvo nima ko-
renin v slovenskem narodu. To najbolje do-
kazuje nedavna konferenca škofov, ki so pri-
šli v Zagreb z namenom, da obsodijo beo-
gradski režim in se postavijo na stran hrva-
tskega naroda in na stran prečankih Srbov.
Prispel pa je papežev nuncij Pellegrinetti
in iz konferenca ni bilo ničesar. Najostrejša
izjava, ki je padla iz vrst teh škofov proti
vladi in režimu, je bila ta, da se preostro
izjave agrarna reforma...

Neprestano se naglašja, da je vera v nevar-
nosti. Jaz pa mislim, da bi ti ljudje ne reše-
vali vere niti v primeru, ko bi bila vera
stokrat ogrožena. Hrvaško kmečko ljudstvo
že od pamlikega dobro razlikuje vero od po-
litike, cerkev od duhovnika. Dočakali smo
tudi to, da je to razliko sprejela tudi hrva-
tska duhovščina. Na nedavni seji, ki so jo
imeli hrvaški duhovniki v Zagrebu, je bila
sprejeta resolucija, v kateri je jasno izre-
čeno, da se je duhovščina postavila na sta-
lišče, da je treba v vero verovati, v politiki
pa razsoditi. Zavzeli so stališče, da prizna-
vajo svojim škofom vodstvo v cerkvenih po-
slih in v verskih poslih, da jim na nikoli
ne morejo priznati vodstva v političnih po-
slih. V politiki velja samo ena avtoriteta.
To je avtoriteta večnega, prvega veličan-
stva, naroda! (Živahno pritrjevanje!)

Volja širokih narodnih slojev Hrvaške,
Slovenije, Bosne, Vojvodine, ta volja je da-
nes vsakemu slepu jasna: ne damo, da bi
nas še dalje tentali iz Beograda. Zato je pri-
šlo do tega, da so se v tej dvorani danes
zbrali tako mnogostevilni zastopniki slove-
nskega naroda, da se danes družijo inteligenci
z malim obrtnikom in kmetom, da so se
zbrali vsi, ki smo tu zbrani, žutimo, da bide
dvanajsta ura za borbo za ravnopravnost, a
ne za ravnopravnost na papirju, marveč za
resnično pravo ravnopravnost. Za tako ra-
vnopravnost smo stopili v borbo, ki ni lahka
in ki bo še težja. Toda nas ne morejo od-
vrniti nobene težkosti in nobene pretnje od
poti, na katero smo se podali.

Iz Beograda grozi jo z vsakojakimi ostrimi
ukrepi. Toda jaz vas vprašam, je - li mogoče
ostrejši ukrep, kakor je bil oni od 20. junija.
Dobro se zavedamo, da imajo v svojih ro-
kah silo. Zalostno pa je za katoliškega du-
hovnika, da ne ve, da je jačja od vseh sil
pušk in topov, prava ljudska misel. (Vihar-
no pritrjevanje) zlasti pa tedaj, kadar je
ta misel poštena, kadar je misel pravice in
svobode.

Ker ste v tolikem številu zbrani, sem žr-
sto prepričan, da razume tudi vi naš po-
kret, da ga umevate in da ste na strani bor-
be za ravnopravnost, za svobodo i Hrvatov
i Slovencev i prečankih Srbov. Zato sem
uverjen, da bo zmaga naša. Živeli! Živela
vera v zmago!

Svetozar Pribečević

Ob zaključku svojega govora je bil
dr. Maček ponovno predmet dolgih, vi-
harnih ovacij. Niso se še polegale. Že so
znova zabučale, ko je dal predsednik
besedo neustrašenemu borcu za svobodo
in enakopravnost. Svetozarju Pribečeviću.
Tudi njega je obsulo žensstvo z
balkona s celim dežjem cvetja, množica
pa ga je frenetično pozdravljala s
ploskanjem in vzklikanjem, s klobuki in
robcami. Pribečevićovo delo je tako tesno
zvezano z delom in z zgodovino na-
prednih Slovencev, da je že ves naš. To
se je znova pokazalo tudi v Celju. Ko
so se ovacije polegale, je Pribečević iz-
javil:

V Sloveniji je treba pomniti to, da je g.
dr. Korošec glavni krivec, da se mi še ved-
no moramo boriti proti centralizmu. Slove-
nija naj pomni to, da ne bi bilo več centra-
lizma, da ni dr. Korošec in njegove stranke.
V onem hipu, ko bi klerikalci zapustili
beogradsko skupščino, bi padel centralizem
v naši državi. In če naj centralisti postavi-
jo komu spomenik, potem ga naj zgrade
g. Korošec.

Klerikalci pravijo, da je vsaka oblast od
Boga in da se je zato treba pokoriti vsaki
oblasti. Cerkevni učitelji pa so mislili, ko
so postavili ta izrek, le na oblast, ki je za-
konita, na oblast, ki izhaja iz narodne vo-
lje. Ako bi vrag vzel oblast v svoje roke,
ali naj se potem cerkev pokori tudi vragu?

Naj z nekaterimi besedami odgovorim
tudi na trditve demokratičnih pravkov, ki
so padle na včerajšnjem sestanku demo-
kratske stranke v Beogradu. Obtožili so nas
samostojne demokrate, da nismo hoteli
združiti z demokratsko stranko po volit-
vah 1927 leta. Res so nam predlagali zdru-
žitev, niso pa se hoteli odpovedati Vuki-
čeviću. Zato smo se začeli pokajati s po-
kojinim Radićem, ker smo spoznali, da da-
vidovičevci zahtevajo združitev s SDS sa-
mo zato, da preprečijo slovo SDS in radi-
čevcev in da utrdijo srbijsko hegemonijo.
Združitev SDS in davčičevcev bi pome-
nila utrditev srbijske hegemonije, koalici-
ja radičevcev in SDS pa je pomenila ru-
šitev te srbijske hegemonije ter zmago
načela enakosti in ravnopravnosti v državi.
Radić in Jaz sva takoj nato ponudila
demokratski stranki, naj bi se vsa demo-
kracija v državi združila, torej ne samo de-
mokratska stranka in SDS, nego vsi demo-
krateški elementi od SDS pa do radičevcev
in zemljoradnikov. Vi veste, da so to od-
klonili.

Kakor vidite, pravi razlog, da demokrat-
ski blok ni bil ustvarjen, ni oni, ki ga na-
vaja Ljuba Davidović. Demokrati so odklo-
nili zato, ker so se zabili, da bi prečani imeli
v tem demokratskem bloku večino in da bi
se moralo v tem primeru računati tudi z
voljo in zahtevami prebivalstva v prečan-
skih krajih. Pravijo tudi, da smo mi proti
Srbijancem. Jaz pa moram pred vsa javno-
stjo priti to, da smo vodstvo združene
demokracije, v kateri bi imeli prečani ve-
čino, ponudili Srbijancu Davidoviću.
Na včerajšnjem sestanku je Davidović
govoril tudi o tem, zakaj je zgradil svojo
trdnjavo z Vukičevićem. Davidović se opra-
čuje s tem, češ, da je pokojni Radić na-
povedal prihod generalne vlade in da je
Davidović bil ljubši parlamentarizem z
Vukičevićem nego general na čelu državne
uprave. Resnica pa je drugačna. Davidović
je sklenil zvezo z Vukičevićem v četrti
in šele v nedeljo je nato prišel v Beo-
grad Radić in predlagal kralju sestavo vla-
de z generalom na čelu. Davidović se je

torej zvezel z Vukičevićem, ko še ni ve-
del, da bo Radić sploh sprejet v avdienco.
in še manj, kaj bo predlagal kralju.

Na sestanku v Beogradu je govoril g.
Davidović tudi o Jugoslovenstvu. Kadar
sedaj Srbijanci, kadar demokrati vodi-
telji govorijo o Jugoslovenstvu, potem po-
menijo to njihovo hegemonijo in gospodstvo,
a naše robstvo. Zanje ima Jugoslovenstvo
le tedaj smisel, ako morejo pod to firmo
gospodariti po mili volji. Pravu Jugosloven-
stvu pa je ono, za katerega so Slovenci
in Hrvati in vsi pošteni Srbi. Pravi Jugo-
sloven daje tudi Hrvatom in Slovincem
vse ono, kar imajo Srbi. Pravu jugosloven-
sko izpoved je dal pokojni Stjepan Radić,
ko je v Narodni skupščini izjavil: Jaz sem
Srb, ki govori hrvaško! Mesto da bi bili
za te besede Radića vkovali v zlatu, so
ga mesec dni nato ubili. Če so davidoviče-
vi pravi Jugoslovenci, naj nam sedaj po 10-
letnem plačkanju države izročijo svoje do-
sedanje pozicije in naj svoje Jugosloven-
stvo dokažejo s tem, da prepuste vodstvo
v državi prečanom.

Nobenega dvoma ni o tem, da je nastala
po umoru 20. junija v Narodni skupščini
nova situacija v naši državi. Ze samo ta zlo-
čin bi zahteval, da se Narodna skupščina
razpusti in izvede svobodne volitve. To-
da svobodne volitve bi pomenile grob srbi-
janske hegemonije, smrt centralizma, smrt
plačke in korupcije. Zato vidite kako be-
že srbijske stranke od svobodnih volitev
kakor vrag od križa.

In sedaj na koncu nekoliko besed vam
Slovincem. Mnogi od vas so bili v Ame-
riki, kjer so videli, da ima narod s preko
100 milijoni duš le dve veliki stranki in
eno manjšo. Naša mala Slovenija ima na-
manj 10 strank, naš mali jugoslovanski na-
rod pa razpolaga kar s 25 strankami! Re-
kord drži samo še Poljska, ki je osrečena
z 42 strankami. Mi Slovani smo znani kot
individualisti, zato je potrebno, da družimo
in grupiramo svoje sile. Prvi začetek je
KDK. V okviru te KDK pa je treba izvesti
napredno fronto v Sloveniji. Ta napredna
fronta je edino jamstvo, da bo zmago
svobodoljublje nad klerikalizmom. To je
edino jamstvo da lahko svetloba prepodi
temo in da iz robstva vznikne svoboda. Vi
morate postati apostoli napredne fronte v
Sloveniji in delati: Pripravljani sem dati
glavo, a napredne fronte ne dam.

Sprejeta resolucija

Enako viharno in toplo, kakor ob svo-
jem nastopu, je bil Pribečević pozdrav-
ljen tudi ob zaključku svojega izklesane-
nega govora. Ko je prišel zopet do be-
sede predsednik dr. Kalan, se je iskren-
no zahvalil govornikom in prečital krat-
ko resolucijo. Sprejeta je bila s sploš-
nim odobravanjem in se glasi:

Manifestacijski shod v Celju dne 28.

oktobra 1928

1.) izreka vodstvu KDK popolno za-
upanje in zahvalo ter ga poziva, naj na-
daljuje odločno borbo proti sedanjemu
režimu za ustvarjenje velikih ciljev
enakosti in ravnopravnosti vseh Srbov,
Hrvatov in Slovencev;

2.) najodločneje protestira proti na-
meri vlade, ki hoče z milijardnimi po-
sojili obremeniti državo, ter izjavlja, da
teh posojil ne bo smatral za obvezne.
Po sprejetju resolucije je predsednik
zaključil shod. Zopet so se ponovile
ovacije KDK in njenim voditeljem in le
polagoma se je praznila velika dvorana.
Množica je vztrajala v njej kljub ne-
znosni vročini do zadnjega z obdobo-
vanja vredno požitvornostjo in disci-
pliniranostjo.

Po shodu

Le počasi so se razhajali zborovalci,
vsi okrašeni z značkami, ki so jih pred
zborom in po zboru razprodajali akade-
miki ter s slavnostno številko «Nove
dobe» in nekaterimi brošurami, ki so
bile pri glavnih vratih na razpolago. Z
mladino, ki je nosila velike prapore, za-
vite v črni flor, se je vsa množica zo-
pet strnila na prostoru pred Celjskim
domom, prepevaje in vzklikajoč vodi-
teljem KDK. Zopet so kordoni orožni-
kov preprečili, da bi se množica mani-
festantov v sprevodu razšla v mesto.
V odsotnosti obeh predsednikov je mno-
žico še enkrat temperamentno nagovo-
ril poslanec Pucelj. Dež, ki se je nena-
doma vlijel je končno razpršil manife-
stante in oživel je veliki promet v vseh
restavracijskih prostorih.

K odhodu osebnega vlaka proti Za-
grebu in Ljubljani, kateremu so morali
priključiti dolgo garnituro posebnih va-
gonov, se je na peronu zbralo toliko
ljudstva, da je vladal pravi drenj. A
brez vsakega incidenta so se tudi tu ob-
novili in odigravali prizori navdušenja,
dokler ni prišel čas slovesa.

Slike iz Celja

Orožniki . . .

Pravijo, da je bilo v nedeljo v Celju
150 orožnikov. Nu, točno jih ni mogel
ničče prešteti, a zanimivo je bilo opa-
zovati njihovo kretanje v sobanah
Mestne hranilnice ravno nasproti Celj-
s'emu domu.

Orožniški častnik je neprestano stal
na preži za zaveso in gledal, kaj vse
se dogaja na prostranem Krekovem tr-
gu. In sproti je bilo videti, kako so se
izvrševala njegova povelja. Pravcati
barometer razpoloženja na ulici.

Šlo pa je tako nekako po paroli:
«Kape gor, kape dol!» Čim se je
namreč pojavila kapa nova skupina in
so zadoneli burni vzkliki v pozdrav,
so se orožniki v Mestni hranilnici na-
glo pokrivali in obešali puško ob desno
rame. Ko se je navdušenje zopet po-
leglo, je tudi v Mestni hranilnici na-
stopilo premirje. Tako je šlo to ves
čas do pričetka zborovanja.

Ko pa je bilo zborovanje zaključeno,
in so se iz Celjskega doma vsle
skupine manifestantov z zastavami, je
v Mestni hranilnici kar završalo. In ka-
kor da so zrasli iz tal, so kordon
orožnikov zastražili vhode v mesto. Pi

Naši kraji in ljudje

Naloge mladine svobodnega naroda

Prezident Masaryk praški šolski deci. Dne 27. oktobra se je ob 13. uri zbral na Trgu miru 15.000 otrok vseh praških osnovnih šol, da se poklonijo predsedniku republike o priliki proslave desetletnice države. Otrokom so postregli z raznimi okrepčili, nakar jih je predsednik nagovoril s sledečimi toplimi besedami:

Pravkar sem otvoril slavnosti ob desetletnici države z ležonariji, zdaj pa ste na vrsti vi, dragi otroci, in z vami bom spregovoril par resnih besed.

Zelim vam zdravja in božje blagoslova. Da boste zdravi in da boste dolgo tako ostali, morate skrbeti za telesno čistost, kar nikakor ni težko; ne bojte se vode, umivajte se z veseljem, kopajte se, plavajte in se giblite mnogo na svežem zraku ter se igrajte na solncu. Pridno zračite sobe in stanovanja!

V jedi bodite zmerni, ne bodite sladkosnedni in ne pijte alkoholičnih pijač.

Bodite veseli pri igri, kadar pa se učite in delate, učite se in delajte z resnobo. Ne ogibajte se dela, tudi dokler se hodite v šolo. Jaz sam sem hvaležen, da sem bil rokodelski učenec. Kajti samo z delom postane človek praktičen.

Postanite Sokoli in vežbajte svoja telesa v igrah in v pametnem sportu.

Premislite, predno postanete starejši, kaj hočete postati. Ako hočete biti delavci, kmetje, rokodelci, učitelji, tehniki, umetniki, pisatelji ali karkoli, bodite vedno marljivi in pošteno delavci. Mi vsi smo poklicani za delo, vsak na svojem mestu in vsak po svojih zmožnostih. Družba mora imeti različne delavce, delo mora biti pametno razdeljeno in organizirano, mi vsi, ki pošteno delamo, pa smo v delu enaki. Dober delavec ni nič manj koristen kakor dober predsednik republike. Gotovo ste čuli o oni nesreči na Počiču. (G. predsednik misli nesrečo, ko se je podrla sedemnadstropna hiša in pokopala pod seboj nad osmestdeset delavcev). Tam ni bilo takega poštenega dela, naj je temu že kriv ta ali oni. Pošteno delo preživlja človeka, s poštenim delom se preživljamo mi vsi in naši bližnji. Ako ljubimo svoje bližnje, kakor nam pravilno uče z mladimi nog, jih moramo ljubiti s svojim delom in ne s praznimi besedami. Življenje brez poštenosti ni lepo.

Dragi otroci! Čas hiti, kmalu boste dorasli. Tudi vi boste očetje in matere, zato ravnajte s svojimi starši tako, kakor si želite, da bi vaši otroci ravnali z vami.

Kmalu vas bodo zakoni države klicali k javnemu delu; vojaški boste, svetovalci v občinah in poslanci. V vsakem položaju izpolnjujte svojo državljansko dolžnost. Ljubite državo, ki vam zagotavlja svobodo s svojo demokratično ustavo, ljubite svojo domovino, svoj narod in svoj jezik!

Živeti morate v prijateljskih odnosih z vsem, s čimer živite, naj se tudi razlikujete od njih po poklicu, po veri ali po jeziku. Vsi smo enaki in moramo biti vsi enako svobodni. Nikogar ne smemo v ničemer zatirati.

Vi pa, praška deca, ko stopite v javno življenje, pomnite, da je Praga resnično mati nas vseh, da je mesto vseh mest.

Morda stoji med vami bodoči predsednik republike. In ti, ljubi bodoči predsednik, boš moral brez bojazni zreti v oči vsem sodržavljanom in vsemu svetu, kajti pošteno boš izvrševal naše velike ideje, ideale naše zgodovine. Čez trideset, štirideset let boš ti, bodoči predsednik, s tega mesta govoril mladini in otrokom. Povej jim tedaj: pred leti smo tu obljubili prvemu predsedniku, da se bomo vedno in v vseh okoliščinah ravnali po pravilu naših očetov, ki ga čitamo tam na omni zastavi na gradu: Resnica zmagaja.

Vi jo slišite, kako živo plapola in vam govori — čuvajte jo in jo predajte nepoškodovano bodočim pokoljenjem!

Na splošno zahtevo se danes ob 4. pol 6., pol 8. in 9. uri

BOŽANSKI LJUBAVNI PAR
RAMON NOVARO
in
NORMA SHEARER
v divno lepem filmu krasote.

„Stari Heidelberg“
Triumf navdušenja! — Rekord obiska!
Hitite in pogledajte si danes še vsi ostali to umetniško filmsko delo!

Načrtni glasba! Prekrasna vsebina!
Telefon 2124.

ELITNI KINO MATICA.

Reminiscence ob desetletnici naše vojne mornarice

K jutrišnji slavi v Boki Kotorski. Malo se piše o naši mornarici v slovenskih novinah, dasi služi v njej zelo veliko Slovencev. Menda se le zato tako redko javljajo naši pomorščaki, ker so ljudje dela, ker delajo neumorno, nesebično in brez vsake častihlepnosti le za stvar samo in nimajo časa za časopisne reklame.

Malo je bilo pred desetimi leti v višjih činih zavednih Slovencev in bratov Hrvatov, ki so se čutili poklicane prevzeti razpadajočo a. o. mornarico v svoje roke, voditi jo v prvih letih po prevratu — v najtežjih časih — varovati jo propadanja in polagati temelje novi organizaciji. Ali kar jih je bilo, so bili polni idealizma za našo sveto nacionalno stvar in polni zaupanja v lepo prihodnost naše lepe mornarice. Ne dá se popisati navdušenja, ki je vladalo med vsemi temi najzavednejšimi Slovenci in Hrvati v prekratnih dneh. Delali so neumorno dan in noč, da bi ob težkih dneh obdržali ogroženi red pri odhodu najrazličnejših narodnosti od mornarice in napravili kolikor več mogoče za novo mornarico.

Vsem na čelu je bil naš prvi admiral in komandant G. Metod Koch, še danes vzor vsem, z nacionalnim idealizmom prežetim pripadnikom naše mornarice. Vsi od Pulja do Boka Kotorske smo vedeli, kako težka je njegova odgovornost za delo, katerega se je s tolikim navdušenjem lotil. Zato so mu vsi zvesto stali ob strani in z vso poštrevnostjo pomagali. Le tako je bilo mogoče, da se je ves prevrat končal brez vsakega prelivanja krvi.

Zažost počiva v grobovih že več njegovih najboljših pomočnikov, katerih ne moremo nikdo nadomestiti. Umrli je še v prekratnih dneh kapetan bojnega broda Anton Dolenc, komandant mornarice v Boki Kotorski. Prišel je še ravno pravočasno tja, da je rešil tamošnje dele mornarice kaosa. Še pred njim smo pokopali poročnika bojnega broda Zlatka Babica. Prehladil se je pri naporni službi, dobil pljučnico in odnesel so ga le pregodaj v hladni grob. Prihodnje leto sta jim sledila nepozabna tovariša kapetan korvete Slavomir Draksler in poročnik bojnega broda Veljko Budisavljevič. Ni dolgo čakala neizprosna smrt. Zahtevala je posebno težko žrtve. Ugrabila je enega naših najboljših letalcev, Slavka Prebada.

Vsem nam, ki smo do dna duše poznali te z ideali in navdušenjem za našo mlado nacionalno mornarico prežete oficirje, zarosi oko pri spominu na nje. Nikdo nam jih ne more več nadomestiti. Težko pogreša mornarica vsakega poedina, a tako idealnih, nesebičnih delavcev ni veliko med nami. Slava jim!

Večje število enako odličnih oficirjev je tudi že odšlo iz aktivne službe. Njih ne pogreša mornarica nič manj. Med njimi je naš kapetan bojnega broda G. Adolf Mladič, bivši komandant pomorske vojne akademije v Dubrovniku, Hrvata, kapetana fregate, Božidar Jelačić in Božidar Mazuranič in še več drugih odličnih mlajših oficirjev. Vseh teh mornarica z enakimi, ne more nadomestiti, ker jih ni. Šele nova generacija nam daje stopnja naraščaj nacionalnih oficirjev, ki so hrbenice vsake mornarice, ako se hoče razvijati in rasti, kakor to zahtevajo državni interesi.

Gospodu admiralu Kochu, kučedomačinu pri letošnji slavi mornarice v Boki Kotorski želimo, da nam ostane vedno isti, kakor i bil doslej in da enkrat doseže položaj, ki mu pripada. — N. N.

Krst novega avijona za bombardiranje

Akrobacije francoskega letalca v Zemunu.

Zemum, 29. oktobra. V nedeljo se je v Zemunu vršil krst avijona, ki ga je zgradila domača tvrdka Ikarus. Kurnica je bila gospa Dundjerska. Avijon, ki je dobil ime »Potez XXV a 2«, je aparat za bombardiranje s tremi mitraljezami, fotografskim aparatom, dvema nosačema za bombe; opremljen je z radiom za sprejemanje in davanje ter električno lučjo. Slavnostnemu krstu so prisostvovali komandant avijacije general Stanjlovič, francoski poslanik Darde in znani francoski avijatik Doret.

Popoldne je Doret izvajal na zemunskem aerodromu razne drzne akrobacije pred mnogobrojnimi občinstvom.

Viharje navdušenega ploskanja je izzval zlasti trenutek, ko je Doret poletel s polno brzino mimo publike le nekoliko metrov nad zemljo. Visoko v zraku je drzni letalec dvignil obe roki v znak ter se z aparatom prevrnil, nakar je zletel zopet v elegantnem lopingu. Ko je končno pristal na zemlji, so Doretu viharno pozdravili od vseh strani.

Med tem, ko so spretnemu letalcu čestitali naši častniki in francoski poslanik, je sedel v aparat kapetan Janko Markičević, ki se je hitro dvignil in izvršil več prav posrečenih akrobacij.

Občinstvo je ves čas navdušeno vzklikalo naši in francoski avijaciji.

Meščanstvu Ljubljane in udeležencem svetovne vojne

Zveza bojevnikov iz svetovne vojne in Udruga invalidov sta sklenila, da letos ob 10letnici obstoja in osvoboditve Slovenije v okviru kraljevine SHS priredita svečano žalno proslavo vseh preminulih v svetovni vojni. Zveza je že itak letos imela sijajne prireditve v tem smislu po Sloveniji (Brezje, Škofja Loka, Smartno pri Kranju, Smartno v Savinjski dolini, bojno igro »Kavarijo« v Mostah itd.); za 1. november pa prosi meščanstvo, naj skupno z vojaštvom sodeluje pri žalni proslavi tako, da se udeležijo slavlja, okrasijo pozabljene vojaške grobove in prižiga na njih sveče. Slavje bi se vršilo takole:

Na Vseh svetnikov dan se zbere vojni tovariši okoli pol 4. popoldne na pokopališču pri sv. Križu in gredo k spomeniku judenburških žrtve. Gaj bo strogo zastražen radi malega prostora, do katerega imajo dostop le zastopniki oblasti, vojaška godba, pevci, vojni invalidi in odborniki stranke Z. S. V., vdove in vojne sirote bodo radi malega prostora zastopane po 3 odposlankah. Prosimo občinstvo, naj pazi, da se grobovi ne bodo tepali. Spored žalne proslave: 1.) Vojna muzika otvori svečanost s prvim komadom. 2.) Deklamacija vojne sirote padlim v pozdrav. 3.) Pevci zapoje prvo žalostno k. 4.) Kratek žalni nagovor kurata Fr. B. on a č. 5.) Počastna salva preminulim v pozdrav. 6.) Godba zaigra drugi komad. 7.) Bivši vojni kurati intonirajo Libero. 8.) Godba zaključí s tretjim komadom. Pod vznožjem spomenika bodo cvetke, venci in dvojni piramidi pušk z nizdol povezenim šlemom, iz katerega bo kvišku puhtelo spravno kadilo. 29. oktobra bo skupna žalna služba božja za vse umrle v svetovni vojni ob 7. v franciškanski cerkvi. Udeležje naj se je vsi, ki plakajo za kruto jim ugrabljenimi svojci. Po vsej Sloveniji naj vojni tovariši 1. novembra s pomočjo šolske dece okrase vojne grobove, ki so ponekod še skrajno zanemarjeni, zberoj naj se okoli postavljenih spomenikov ali plošč ter primeroma počaste spomin vojnih žrtve.

Demontiranje Maribora

Od Zveze gostilničarskih zadrug za mariborsko oblast, Zadruga gostilničarjev in kavarnarjev v Mariboru in Zadruga gostilničarjev za Pobrežje ter okolično smo prejeli naslednji dopis:

Gospodarski krogi Maribora že dolgo tožijo, da se za naše mesto premalo stori, da hira gospodarsko življenje in da pada kupna zmožnost prebivalstva. Sedaj se je pa izvršil nov udarec, ki ga bodo čutili vsi Mariborčani, najbolj trgovci in gostilničarji. Nova uredba o reorganizaciji finančne uprave kratkomaletno ukinita je s 1. januarjem finančno okrajno direkcijo v Mariboru in prenaša ves delokrog na novo finančno direkcijo v Ljubljani. Kdor bo torej imel kaj opraviti v zadevah indirektnih davkov in taks, bo moral v bodoče romati v Ljubljano za vsako malenkost ali pa se zadovoljiti s pismeno pošto. Posebno je treba omeniti, da se bodo vse točilne pravice izdajale v Ljubljani, kjer se bo odmerjala tudi točilna taksa; ako bodo točilci hoteli imeti vpliv na odmero visoke točilne takse, ki jim je zalamčen po pravilniku, bo moral zastopnik potovati v Ljubljano in tam prisostvovati sejam na lastne stroške ali na stroške zadruge.

Potem so nešteta dovoljenja v trošarinskih olajšavah, ki jih je izdajalo ravateljstvo. Pismenim potom se zadeve, ki segajo globoko v gospodarsko življenje, ne dajo tako lahko rešiti, vsaj za stranko ne. Finančni predpisi so zelo komplicirani, treba se je ustumno informirati, da se lahko ravnava po predpisih, sicer zapadeš strogi kazni, da sam ne veš kdaj.

Verjamemo, da se bo finančna direkcija v Ljubljani znala dobro ravnati po predpisih, prebivalstvo se pa ne zna in se ne uči ti šele po razsodbah, ker se ne more pravočasno informirati. Kdo pa naj od se verne meje. Iz Koroške in iz Prekmurja, hodi po informacije v daljino Ljubljano! Ker bo prevzela nova direkcija ves delokrog ravateljstva, se bo tudi uradništvo presekilo v Ljubljano. Uradniki bodo oškodovani zaradi dvojnega gospodinstva in

uprava bo trajno dražja, ker se bodo vse revizije delale iz Ljubljane. Tako bo gmožno trpela država, naše prebivalstvo bo pa tudi oškodovano.

Vidi se, da se je ta atentat na Maribor izvršil ob zeleni mizi. Vedno se je govorilo, da se bo razširilo tukajšnje ravateljstvo v drugo instanco, kar bi bilo nujno potrebno, v zadnjem momentu se je pa Beograd odločil drugače.

Mnogo takih pogreš je naša uprava že hotela napraviti, ali odpor prebivalstva jih je večkrat v zadnjem hipu preprečil. Zato pozivamo vse gospodarske kroge in občino, naj odločno protestirajo proti najnovejši centralizaciji v škodo Maribora. Tu ne gre za stranko, nego za žep.

Vsako mora videti bajno lep znamenje - kulturni Ufa-film

Iz kraljestva narave
(Natur und Liebe)

Milijoni let v zgodovini sveta in človeka.

Ločene predstave za ženske in moške:

Za ženske v kinu Ideal: 1. in 4. novembra: ob pol 11. uri dopoldne.

Za moške v kinu Matica: 1. in 4. novembra: ob 11. uri dopoldne.

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV.

Važno poročilo za damski svet

Iz inozemstva doznavamo, da se do sedanjega ženske obleke in tkano suknjo vedno bolj izpodirajo od pletenih oblek, tako da se tvorničarji damskega suknja zelo pritožujejo zaradi slabega poslovnega razvoja. Padanje razpečavanja suknja za obleke se nanaša na vedno večje uporabljane pletenih oblek. Prej kakor slej se v vedno večji meri kupujejo v Franciji, Angliji, Nemčiji in Avstriji pletene obleke zato, ker se pletena obleka mnogo bolje prilaga, je trpežnejša, čednejša in ker ni apretirana kakor damsko suknjo ter se zaradi tega ne mečka.

Po teh vesteh se v inozemstvu danes ne nosijo samo pleteni puloverji in telovniki, temveč zlasti celji kostumi in pleteni plašči. Razume se, da se morajo te pletene obleke izdelovati z najmodernejšimi stroji, od najboljših strokovnjakov in iz najboljšega materiala. Znanj modni tvrdki Gričar & Mejač, Ljubljana, Šelenburgova ulica, se je posrečilo dobiti od tvornice Ikkoli tvornično zalogo, katere proizvodi so v vsakem oziru najboljši in najpopolnejši ter se pletene obleke prodajajo pri tvrdki Gričar & Mejač po originalnih tvorničnih cenah. Za pristnost pletenega blaga Ikkoli jamči na njem nahačajoča se znamka, za točnost tvorničnih cen pa podpis imetnika tvornice na pritrjenih listkih, na katerih je označena cena. Pletene obleke brez znamke Ikkoli niso pletene Ikkoli.

Tvornice Ikkoli so ustvarile na polju najnovejše pleteniške tehnike novost, da se v njihovi zalogi izdelujejo pletene obleke tudi po meri, tako da si lahko kdo dade dame, ki niso doslej našle pravega kroja, pletene obleke natančno tako omeriti kakor sukneno obleko.

Vse, ki so kedaj nosile pleteno obleko Ikkoli, bodo drage volje potrdile, da je prilaganje te obleke kakor tudi kakovost prvovrstna in da si ne bodo nikdar več kupile pletene obleke kakšne druge

Pridel! Jutri v kino Ideal.

znamke, kajti znamka Ikkoli z obema zalcema je jamstvo za najboljšo kakovost in najnovejšo modo. Pletenih oblek Ikkoli, da uporabljamo ljudski izraz, ni mogoče ugonobiti.

Zaradi tega se priporoča p. n. damam, da si dajo predložiti pri tvrdki Gričar & Mejač originalne obleke Ikkoli in da zlasti na otvortveni dan, to je 30. oktobra t. l., napravijo ogled izložb.

Tragičen konec prevoza nevestine bale

Svat je iz nepredvidnosti smrtno nevarno obstrelil mlado delavko.

Kranj, 29. oktobra. Preteklo soboto zvečer so imeli domači fantje iz Zabnice veliko posla, ko so prevajali nevestino balo na dom ženina - domačina Toda spredel se je končal s tragičnim epilogo, ko je 15-letna deklica zaradi nepredvidnosti skoro izgubila svoje življenje. Zabniški fantje so prevajali s štirimi vozovi bala neveste iz Voklega na ženinov dom v Zabnico. Okrog šeste ure zvečer so prehiteli na okrajni cesti Kranj - Škofja Loka med hišami v Spodnjem Bitnju gručo mladih delavk, ki so se vrvale z dela v tukajšnji tovarni »Jugočeška«. Fantje so na vozovih vedno potjo prepevali, vriskali in tu di streljali v zrak. Ko je v tem zopet zadonel strel, je nenadoma kriknila Ivanka Vrhovnikova, 15-letna deklica iz skupine delavk, ki so šle mimo vozov, ter se zgrudila pod noge tovarišic. Kljub temu, da so tovarišice zakričale voznikom, kaj se je zgodilo, so ti odpeljali naprej.

Nezvesto Vrhovnikovo so prenesli v hišo posestnika Franca Hafnerja, kjer so pri luči šele z grozo opazili, kaj se je pripetilo deklici. Na čelu je imela zvežajočo rano, iz katere je lila kri. Z vozom so se odpeljali v Škofjo Loko k zdravniku dr. Hubadu in v Kranj k zdravniku dr. Bečku, ki sta nudila prvo pomoč. Ugotovila sta, da je projektil vstopil v čelo na levi strani in običal ob desnem očesu. Ker je bila poškodba smrtno nevarna, so deklico prepeljali v brezupnem stanju z rešilnim avtomobilom kranjskega gasilnega društva v ljubljansko splošno bolnico.

Istocasno so obvestili o nesreči tudi tukajšnji orožniki postajo. V Zabnici sta se takoj podala orožnika podnadrednik Senica in kaplar Podkornik ter še isto noč ob 23. uri izsledila storilca v osebi Franca Š., sestničkovega sina iz Zabnice, ki sta ga aretirala. Franc Š. je priznal, da je vozil svatovski voz. V eni roki je držal vajeti, z drugo roko pa je streljal s samokresom v zrak. Kako je zadel deklico v glavo, ne ve. Pri njem so našli revolver tipa Drommler s tremi izstrelki. Storitela so še isto noč privedli v zapore tukajšnjega sodišča.

Tragična nesreča mlade delavke, zakrivila jo sta stari bedasti navadi streljanja ob vsaki priliki, je vzbudila v vseh okoliških vaseh splošno sočutje.

Smrtno ranjena Vrhovnikova je hū železničarja, ki stanuje s številno družino v vasi Sutnja pri Zabnici.

„Iz kraljestva narave“

(Prihodnje znanstveno kulturno predavanje ZKD.)

Najnovejši, pravkar izgotovljeni znanstveno-kulturni večeril »Iz kraljestva narave« je najpomembnejše znanstveno filmsko delo, kar jih je doslej ustvarila Ufa. Zato ni čudno, da je ta film našel tako v Nemčiji kakor tudi drugod vseposplošno odobravanje in občudovanje. Koliko je ljudi na svetu, ki so si že opetovano stavili vprašanje, kako je nastal svet. Film »Iz kraljestva narave« jim odgovarja zelo preprosto in vendar na osnovi rezultatov današnje vede. Film nam kaže, kako je iz pramelega nastalo sonce in z njim planeti, kako se je goreča zemeljska obla polagoma ohlajala, kako so se oddelile vode in morja od suhe zemlje, kako je bila zemlja od počenka pasta in prazna in kako je nastalo slednja življenje na njej. Od prastarice predko živali in rastlin najnižje vrste zasledujemo razvoj življenja do kralja vseh stvarstev — človeka. Ko smo prišli v film do pravega človeka, opazujemo in gledamo njegov boj za obstanek, njegovo življenje v kamenitih dobi. Ljubezen in spolni nagon najdemo pri najenostavnejših vrstah živali in rastlin. V filmu so nanašane scene najzanimivejših ljubovnih aktov. Zanimiv je dvoboj jelenov, gosakov, rogačev in drugih vrst živali. Film nam daje vpogled v skrivnostno spočetja človeka, po kaže nam njegov razvoj do njegovega rojstva. V filmu gledamo primere atavizma, katere srečamo v naravi prav pogosto, celo pri človeku. Film nam kaže n. pr. človeka, čigar glava je pokrita z dolgimi živalskimi dlakami, moža, čigar noge so podobne plavutam, deklico, katere koža je podobna ritijam luskanam. Slednjač vidimo v tem filmu ogromen porast napredka umetnosti, znanosti in tehnike.

Skratka, ZKD ima na programu film, kakršnega doslej naše občinstvo še ni videlo. Predvajal se bo ob spremljevanju predavanja ločeno za ženske in moške 1. in 4. novembra, in sicer za ženske vsakikrat ob pol 11. uri dopoldne v kinu Ideal, za moške vsakikrat ob pol 11. uri dopoldne v Elitnem kinu Matica. Priporočamo vsakomur, da si ogleda to veličastno filmsko delo.

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Ljubljanska drama. Začetek ob 8. zvečer. Torek, 30.: Zaprt. Sreda, 31.: »Krog s kreda«. A. Cetrek, 1. novembra: »Romeo in Julija«. Izven.

Ljubljanska opera. Začetek ob pol 8. zvečer. Torek, 30.: »Salome«. Za lanske abonma C. Sreda, 31.: »Boccaccio«, opereta. B. Cetrek, 1. novembra: Zaprt.

Narodno gledališče v Mariboru

Začetek ob 8. zvečer. Torek, 30. ob 20.: »Jesenski manevri«, ab. C. Gostovanje gđ. Lubejeve. Sreda, 31.: »Jesenski manevri«. A. Gostovanje gđ. Lubejeve. Cetrek, 1. novembra: »Therese Raquin«. Pelak, 2.: »Therese Raquin«. Gostovanje v Celju. Sobota, 3.: »Moj oče je imel prav«. B. Ku-poni.

Iz ljubljanske gledališke pisarne. Lanske abonente reda C opozarjamo, da imajo za svoj lanske abonma Straussovo opero »Salome« v torek, 30. t. m. Naslovno ulogo poje ga. Thierry - Kavčnikova, Herodiado ga. Medvedova, njenega paža gđ. Španova. He-

roda, tetrarha Judeje poje g. Kovač, Johansen g. Primožič, I. Nazarena g. Beletto, Narabola g. Banovec. Opero dirigira kapelnik Stritof, režijo vodi ravnatelj Polič. Lanske C - abonente vljudo prosimo, da prineso s seboj tudi lanske abonentsko izkaznico v svrhu legitimacije. — Za 29. oktobra namravana slavnostna predstava se je morala vsled bolezni nekaterih članov preložiti in se vrši v petek, 2. novembra. »Boccaccio« za abonente reda B se vrši v sredo, dne 31. t. m.

„Stvar Makropulos“

V tej bizarni štiriakti, ki jo naziva komedija, dasi nima s tem, kar običajno razumemo pod tem imenom, nič opraviti, se je lotil Karel Capek zelo aktualne snovi. Obravnava problem ad libitum podalšanega življenja. Pride do zaključka, da bi bilo življenje če mejo, ki mu jo postavlja narava, prazno življenje, brez misla, samotno in neveselo preštevovanje dni in ur, skorajka tragedija.

Temu zaključku je mogoče ugovarjati. Temperament in osebnost filozofa, s katero gleda posameznik na življenje, določata način njegove prenašanja življenja. Problem dobi bistveno drugačno barvo, če se pomakne težišče podaljševanja ne toliko v podaljševanje dni samih na sebi kolikor v ohranitev življenske energije,

mladostno optimističnega in brezskrbnega jemanja življenja, kakršno se pač ponuja. Moderna znanost, ki je napravila v tem pogledu vedno prve in za začetek vsakekor uspešne korake, fak-tično ne govori o »podaljševanju« življenja, tem-več o njegovem »pomlajenju«. Ono prvo ji je sa-mo stranski učinek tega drugega.

Toda Capekov teoretični zaključek zdži brezpo-gojno, v kolikor se tiče praktičnega razlaga nje-gove funkcije, slavne pevke Emilije Martjeve, Elne Makropulove, Elze Müllerjeve, Ekaterine Miškinove, Emilije Mac Gregorjeve, Evgenije Montezove in kakor se je že imenovala v različ-nih ulogah in različnih dobah svojega 337 let tra-jajočega življenja.

Martjeva je ostraštril primer tistega človeka, ki bi hotel živeti poljubno dolgo in bi imel za to le negativno moralno, karakoterno in življensko-energetično upravičenost. Takšni ljudje postanejo cinčni, mrzi, pesimistični, zdolgočaseni in življenju sovražni. Laiklo že po 20. letu, ni treba da bi čakali 300 let, in propadejo tudi že po 20. letu, samo če so dovolj močni, da premagajo »strah pred smrtjo« — ki za Martjevo ne more. V tem je hiba Capekovega dela oz. njegovega teo-retičnega zaključka: prikazal je človeka, ki po-trejuje ta zaključek le zase osebo, ne pa za sploš-nost. Emilija Martjeva za osnovo »lasti do življenja« in ne »strahu pred smrtjo« bi filozofi-rala in bi končala drugače. Sicer pa je to bolj hiba vseh generalizacij in filozofij. Veljajo za ne-ke ljudi in v prvi vrsti za tiste, ki jih izreka, za druge ne. Umetnik pa ima nekakšno tih po-pravo, da sme svoja naziranja generalizirati kolik-or hoče, trdit, kar hoče — samo da generalizira in trdi v dovornih umetniški občini — ta je glav-

na. Druga je z nami, ki ga poslušamo: Naša pravica je, da mu verjamemo ali pa ne.

Capekovo delo pa očištuje težjo hibo. Stvar ga je, kot umetnika, zanimala samo nekako do po-lovice 3. slike. Zato je delo do tu silajno, živo, duhovito, krepko, pisano v tistem svojevrstnem stilu, ki ga je ponesel v svet. Od tam dalje ga je zanimalo zgolj kot filozofa, tendenčnika, ideolo-ga, kot človeka, ki hoče nekaj povedati in ki predvsem hoče, da bi njegova obveljala. Zato stvari opesla in se zaključil tako, da postuhalca razočara. Sam zase bi bil ta konec gotovo dober — če bi ga bil obdelal v obliki filozofske raz-prave ali debate; na odru pa ne pove v zvezi s prvim delom nič (mislim umetniško nič), ne dele igralcem nobene možnosti do igranja (vsaj naši igralci niso premoštili te razpoke v konstrukciji) in vpliva na mojih mestih nehoti komično. Sme-jelj se delu samemu namesto zaradi dela same-ga, smeješ se na oder postavljenim tipom z Martjevo vred, ki si jih doslej jemal resno — in to je pač slabo. Sicer se je Capek sam zave-dal tega dvojnega značaja svojega dela in ga sam ne postavlja med svoja najboljša. Škoda ga je.

S tem sem povedal tudi najvažnejše, kar se tiče uprizoritve »Stvari Makropulove«. Mislim, da so jo podali naši igralci tako in da jo je tudi re-žija (g. Šest) obveljala toliko, kolikor se pač da. Tudi družod ne bi podali stvari za bogve kako bolje. Martjevo sem videl igrati go. Avgusto Danilovo (na premijeri) in go. Marijo Vero (prva repriza). V svoji ravni, mrzli liniji je to izredno nevarna uloga, zahteva igr, ki zadr-žuje samo sebe, torej igralsko zelo zanimiva uloga. Po mojem občutku je jo podala ga. De-

nilova globlje, dočim je bila Marija Vera pa na zunaj bolj podobna tisti demonsko vabljivi žen-ski, ob kateri »se možiki, ki jo zavoha, vzpe ka-kor zver«. Pri obeh me je motilo mestoma neko nemogoče govorjenje, brez poudarkov, ki se mi ne zdi umestno niti tedaj, če sta hoteli na ta na-čin izraziti notranjo praznoto junakinje. To so pa v primeri s tem, kar je bilo dobrega, mafen-ko. Takšne malenkosti bi lahko navedel tudi za druge tipe, za scenerijo itd., pa nima posebnega pomena. V celoti je bila stvar izvrstno podana, je sama na sebi zelo zanimiva in bi v bodoče zaslužila res boljšega obiska, nego ga je imela pri reprizi.

Karlo Kocjančič.

Za glavnega glashenega ravnatelja newyor-ške Metropolitan opere je imenovan doseda-nji glavni ravnatelj wiesbadenskega držav-nega gledališča Rosenstock, ki bo pa nasto-pil svoje mesto šele začetkom sezone 1929-1930.

Dvajsetletnica smrti Silvija Strahimira Kranjčevića. Včeraj 29. oktobra je minulo 20 let po smrti velikega hrvatske

Revmatično trganje? — preneha!

Uporabljaj Sloan's Liniment, ker on odstrani krvni pritisk, ki je vzrok skoraj vseh revmatskih bolečin. Po uporabi — bolečine takoj izginejo.

Sloan's Liniment
— odstranjuje bolečine!

PRI REVMAZMU, OTEKLOSTI, PREUTRUJENOSTI, PREHLAJENJU

Domače vesti

* **Kralj na lovu v Sremu.** Kralj Aleksander se je v spremstvu svojega adjutanta v nedeljo z motornim čolnom podal na lov v Srem ter se zvečer potopil v reko.

* **Odlikovanje odličnih Čehoslovakov.** Kralj je povodom otvoritve Češkoslovaškega doma v Beogradu odlikoval večje število uglednih Čehoslovakov. Med drugimi so odlikovani: gg. Prantišek Chvatal, ravnatelj kolinske tovarne v Ljubljani, z redom sv. Save IV. stopnje, ter Antonia Balatka, dirigent opere v Ljubljani, in gg. Fran Bureš in Ivan Knop kot predsednik in podpredsednik Češkega kluba v Mariboru z redom sv. Save V. stopnje.

* **Odlikovanje naših čestitav.** Z zlato kolajno za vestno službovanje so bili odlikovani čestni nadzorniki: Franc Otorepec, Anton Lepš, Tomo Čotič, Matija Kos, Andrej Pezelj, Filip Fatur in Ivan Tavčar; s srebrno kolajno pa čestitaji: Lovro Mihevc, Josip Novak, Peter Deržak, Anton Polajner in Ivan Deršek.

* **Iz ministrstva prosvete.** Dr. Voja Mladenović, profesor učiteljskega v Beogradu, je imenovan za načelnika oddelka za osnovno šolstvo v prosvetnem ministru.

* **Volitev v Pokojniški zavod.** Včeraj je potekel rok za vlaganje kandidatnih list za volitve v Pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani. Tozadevno je bil med strokovnimi organizacijami kakor tudi med političnimi strankami dosežen popoln sporazum. Na ta način je bila včeraj vložena tako za nameščence, kakor za delodajalce je ena lista. Po poteku vloženega roka in po izločitvi kandidatne liste se je pod predsedstvom predsednika zavoja g. Vekoslava Vrtovca sestala volilna komisija in proglasila vse predložene kandidate in njihove namestnike za izvoljene. Nameščenci so postavili 31 kandidatov, delodajalci 31, skupaj z namestniki 124. Imena kandidatov bodo objavljena v nekaj dneh.

* **Iz Zdravniške zbornice za Slovenijo.** Iz imenika Zdravniške zbornice za Slovenijo sta izbrisana zasebni zdravnik dr. Ernest Jaklin, ker je nehal izvrševati zdravniško prakso v Vitanju, ter zborni zdravnik v Celju dr. Anton Kunst, ker je umrl.

* **Češkoslovaški dom v Beogradu.** Prošlo nedeljo je bil v Beogradu na svečan način odprt Češkoslovaški dom. Slavnosti se je udeležil kraljev delegat, minister prosvete, zastopniki beograjske občine ter češkoslovaški konzul s češkoslovaško nasledbino. Popoldne je bil prirejen čaj v češkoslovaškem poslanstvu.

* **Hrvatci v Afriki so postali venec Stjepanu Radiću.** Hrvatski izseljenec v Transvaalu v Južni Afriki so se, daleč od svoje domovine, spomnili sedaj ob Vseh svetih velikega narodnega mučenika Stjepana Radića, ki ga je umorila zločinska roka v Narodni skupščini. Od svojih skromnih prihrankov so poslali v Zagreb 1860 dinarjev s prošnjo, da se ob Vseh svetih položi venec na Radićev grob. Lovorov venec, ki se bo položil na grob, ima hrvatski narodni trak z napisom: »Našemu vodji — Hrvatci iz Transvaala«.

* **Himen.** V nedeljo se je poročil dr. Ferdo Kozak z gospodično Nado Znidaršičevo iz Ilir. Bistrice. Mladima zakonca želimo obilo sreče!

Poceni kupite krasne

damske plašče

in obleke pri Fran Lukič, Stritarjeva ulica 9.

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrl po dolgi in mučni bolezni sodni kancler v pokroju g. Ladislav Vončina. Pogreb bo danes ob 2. popoldne iz mrlišnice splošne bolnice. — V splošni bolnici je umrl g. Danijel Gradišar. Pogreb bo danes ob 4. popoldne. — V Vošnjakovih ulici 20 je umrl po kratkem trpljenju uradnik tvečali Mally Demberger in rezervni podporočnik gosp. Peroslav Fugina. Pogreb bo jutri ob 3. popoldne. — V Litiji je umrl po kratki in mučni bolezni posestnik in krojaški mojster g. Robert Loss. Pogreb bo danes ob 4. popoldne. — V Zagorju ob Savi je umrla po dolgi in mučni bolezni v 64. letu starosti ga. Helena Ahčan, roj. Suštar. Pogreb bo jutri popoldne. — V Zdobah pri Brežicah je izdihnila v 18. letu starosti gđna. Stefka Presnik. Pogreb bo jutri popoldne. — V Šoštanju je umrl po dolgi in mučni bolezni v 80. letu urar in posestnik g. Ivan Vidrih. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naša iskreno sožalje!

* **Vse same prazne obljube.** Prešli smo: Pred pol letom je bilo čitati v gotovih listih, da je vprašanje nakazovanja pokojnika končno rešeno in da se bodo zanj naprej izplačevale upokojencem takoj naslednji mesec po njih upokojitvi. No, kakor že tolikokrat, so bile tudi te veselje vesti neresnične. Kar naprej nas varajo. Zima je pred vrati, živila in stanovanja so draga, da jih aktivi uradniki z največjo težavo zmagujejo. Če pa ni plače in ne pokojnine, se mora delati dolg, a dolg je volk, ki z nami

Pletenine lastni izdelki

En gros. Zldovska ulica šte. 7. Detail.

Vedno velika raznovrstna izbira. — Po meri v najkrajšem času. Vsled lastne izdelave cene konkurenčne.

dar pa je podlegla notranjim poškodbam. Ko je bila še pri zaseti, je izjavila, da je bila mnenja, da se v usodni steklenici nahaja sadni sok. Pokojnica je bila žena tovarniškega nameščence.

* **Senzacionalna aretacija v Novem Sadu.** V Vojvodini je veliko senzacijo vzbudila vest, da je policija v Novem Sadu aretirala Božidarja Bikarja, bivšega sreskega poglavja, sedaj višjega funkcionarja pri oblastnem širotninskem uradu v Somboru. Bikar je obtožen, da je v službi poneveril 50.000 dinarjev. Predčerašnjim so Bikarja odvedli v sodne zapore v Somboru.

* **Otok umrl, ker je pil preveč slivovke.** V nekaterih naših južnih krajih ni nič redkega, če se otrokom daje slivovka. Kake posledice more imeti ta razvada, pričča najbolje primer, ki se je te dni pripetil v selu Otoku pri Vinkovcih. Tam je prošlo sredo seljak Marko Galović kuhal žganje. Pri starem Galoviću sta se igrala dečka, petletni Marko Andolović in štiriletni Adam Ozdanović. Dečka sta Galovića prosila, naj da jima piti žganja. Starec se je nekoliko obotavljal, končno pa se je dal pregovoriti. Otrokom je ugaljal topla dišeča slivovka. Petletni Marko se je kmalu onesvestil in se zgrudil na tla. Umrl je še istega dne. Umrl je zaradi zastrupljenja z alkoholom.

* **Kdor drugim jamo koplje...** Seljak Gjuro Vajagić v Samskem mostu je živel v vednem prepriju s svojo ženo, ker mu je zapravljala imetek. Prišlo je končno do ločitve. Hoteča se maščevati, je žena šla k župniku in mu izjavila, da je njen mož pred poldrugim letom umoril nekega neznanca, ki je pri njem prošil za prenočišče. Župnik je to javil orožnikom, ki so ženo zaslišali. Orožnikom je izjavila, da je nekega dne prišel k njenemu možu tuj človek, ki je pri njem prenočil. Ponoči je mož neznanca zaklal in oropal. Truplo da je z nožem na kose razrezal ter v svojem gozdu zakopal. Pokazala je tudi kraj, kjer je baje njen mož truplo zakopal. Komisija je na omenjenem prostoru res našla kosti, ki pa so bile stare nad 80 let. Vajagić je bil sicer aretiran, pri sodni obravnavi pa oproščen, ker se je dognalo, da si je žena grozno zgodbo izmislila. Žena se nahaja sedaj v preiskovalnem zaporu.

* **Novi gojenci vojaške akademije.** Novi gojenci nižje šole vojaške akademije v Beogradu so bili preteklo nedeljo zaprizeni v prisotnosti upravnika vojaške akademije generala Josipa Kostića, pomočnika upravnika generala Vujičića in razrednih starešin.

Najbolj priljubljena

noša za gospode je športna čepica. Je praktična in poceni. — Največja in cenena izbira pri tvrdki

A. PRESKER, SV. PETRA CESTA.

* **Delovni čas pri telefonih in telefonih.** Ministrstvo pošte in telegrafa je z odlokom št. 40.757 z dne 4. oktobra t. l. odredilo, da ureja delovni čas pri telefonih in telefonih Pravilnik o delovnem času pošt, telegrafov in telefonov. Glede na to se mora, kolikor je ta pravilnik pri telefonih in telefonih izpremenil delovni čas, ki ga predpisujeta pravilnika za telegrafske in telefonske službe, postopati po določilih omenjenega Pravilnika o delovnem času. Novo je to, da morajo telefoni in telefoni, ki imajo službo do polnoči, to je N/2, službo od 7. do 24. ure, to službo opravljati vsak dan brez izjeme, torej tudi ob nedeljah in praznikih in sicer neprestano od 7. do 24. ure. V smislu te odredbe je pri telefonih in telefonih s službo »L« in »C« ob nedeljah, na državne praznike in praznike po čl. 4 omenjenega pravilnika določen delovni čas od 9. do 11. ure, vsi ostali telefoni in telegrafi pa opravljajo ob nedeljah in praznikih enako službo kakor ob delavnikih.

Slika trpljenja vojnih ujetnikov in njih brezmejnega hrepenenja po domovini in svojcih, to je pretresljiva filmska drama

„Povratek“

Pride! Jutri! Pride!
V ELITNI KINO MATICA.

* **Razpis natečaja.** Razpisuje se služba pogodbenega poštarja pri pošti Rankovci (II/2). Jamčevina 1000 Din. Letni prejemki: redna plača 8400 Din, doklada 4200 Din, za telegraf in telefon 360 Din, za odpravljanje in prevzemanje pošte izven uradnih ur 182 Din, za selsko dostavo 4056 Din. Razpisuje se pogodbeni pošta Macinec (IV/2). Jamčevina 600 Din. Letni prejemki: redna plača 4800 Din, doklada 2400 Din, za prenašanje pošte 1200 Din. Prošnje s prilogami naj se pošljejo na pošto in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani do 31. oktobra 1928.

* **Obligatorno zavarovanje zoper škode po ognju in toči.** »Uradni list« ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 101. številki naredbo ministra za agrarno reformo, s katero se uvaža kolektivno obligatorno zavarovanje vseh članov agrarnih ter zavilnih zoper škode po ognju in toči ter pravilnik za tehnično izvajanje tega zavarovanja.

* **Samostan — sanatorij.** Uprava samostana Duzluk pri slavonjski Orahovici se bavi z namero, da svoj samostan preuredi v moderen sanatorij. Samostan leži v divni gorski kotlini na Krudiji, okrožen z obsežnimi gozdovi, poln svetlobe in solica. V tem bogatem samostanu je samo šest menihov. Te dni je prišla na lice mesta komisija. Delegati oblastne samouprave so izjavili, da bo samouprava moralno in materialno podprla samostan, ako se preuredi v sanatorij. Sredstva za preureditev se bodo dobila na ta način, da se bo posekalo in prodalo za dvanašlet milijonov dinarjev lesa.

* **Uvoz našega sadja na Dansko.** Naš generalni konzul v Kodanju se je obrnil na naše izvoznike sadja, naj mu pošljejo naslove, na katere bi se lahko obrnil. Naš konzul dejuje na to, da se naš izvoz sadja v to državo čim bolj poveča.

* **Namesto sadnega soka pila sodo.** V Sremski Mitrovici se je v svojem stanovanju zastrupila trideset let stara gospa Danica Ribičeva. Izpila je večjo količino raztopljene sode. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji zdravniki izprali želodec, ven-

voril ob mojem grobu«. Pojasnjeval je svojo namero s tem, da življenje itak nima smisla. Stopil je potem tri korake nazaj, naglo potegnil revolver iz žepa ter si poglaval kroglo v tilnik. V istem trenutku se je zgrudil na tla in je mrtev obležal. Motiv samomora ni znan.

* **Avto smrtno povelje 60letno staro.** V bližini Sremske Mitrovice se je pripetila težka avtomobilska nesreča. Šestdesetletna starica Jela Jurišić se je vračala iz sela Maučeto, kjer je obiskala svojo hčerko. Na cesti jo je srečal avtomobil, katerega je šofiral Milutin Radić. Šofer je dal znamenja, a ko je avto bil že prav blizu, se je žena vsa zbegana umaknila na isto stran ceste, kjer je vozil avtomobil. Avto jo je zadel v glavo ter ji zlomil roke in noge. Starica je v težkih mukah umrla. Šofer pa se je sam prijavil policiji, ki je uvedla preiskavo.

ITO — zobna pasta najboljša!

* **Pri leni prebavi, želodčnem in črevesnem katarju, črevesnih oteklinah, nagnjenju k vnetju slepiča** vam povzroča naravna grenčica »Franz Josef« lahko prebavo, brez vsakih bolečin. Preizkušnje na klinikah trde, da je Franz Josef grenčica najboljša in najučinkovitejša odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

* **Vsakomur, ki potuje v Zagreb,** se priporoča novonovotvorjena, okusno opremljena restavracija Valjak (štajerska vinara), Marčvska ulica 10, v praznu kina »Balkan«. Velika izbira najboljših štajerskih vin ter izborna kuhinja. Lastnik Gjuro Valjak, getanovskih mariohorsk Grajske kleti 2012

* **2000 dinarjev za stih dveh vrst.** Znan parfumerija »Elida« je v mesečniku »Domachi Prijatelj« razpisala nagrado, kjer so tudi razvidni pogoji za udeležbo na natečaju. 2083

* **Kupujte Ciril - Metodove razglednice,** narodni kolek 20/9. 1908 in gostilniške listke! Podružnice prosimo, da čim prej pobe-rejo članarino za to leto. Prosimo! 2079

* **Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika** tovarna Jos Reich.

* **Poročni prstani pri F. Čuden, Prešernova ulica 1.** 207

* **Volnene nogavice in pletenine** v veliki izbiri se dobijo pri tvrdki Karel Prelog v Ljubljani. 285

Zahtevajte še danes brezplačni ilustrirani cenik stare urarske veletrgovke Anton Kaffmann, Maribor šte. 36/6. Bo Vam v korist.

Dražestna kitajska umetnica
Ana May Wong
v velefilmu »SONG«
Jutri! Pride! Kino IDEAL

Iz Limblane

* **Oblastni odbor Udruženja jug. nar. železničarjev in brodarjev** poziva vse ljubljanske članstvo, da se udeleži protestnega shoda, ki ga sklicuje drevi ob 8. zvečer v Uniju Zveza državnih nameščencev proti draginji na ljubljanskem živilskem trgu. Pozivamo, da se udeleži shoda vse službe prosto članstvo. — Oblastni odbor UNJB.

* **Esperanto.** Za začetnike se bo pričel redni pouk mednarodnega pomožnega jezika esperanto danes ob 19.30 v šentjakobski šoli. Priglasit se lahko še vsakdo.

* **Vsem gojencem gledališkega tečaja ZKD.** Danes bo redna vaja ob pol 20. na srednji tehnični šoli. Soba kakor pretekli tork.

* **Zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani** sporoča cenjenemu občinstvu, da bodo v četrtek, na praznik, brivnice in damski česalni saloni odprti od pol 8. do 12. ure popoldne.

* **Napredno društvo za dvorski okraj** bo priredilo filmsko predavanje v torek 30. t. m. ob 20. v Kazini, II. nadstropje, o čudežih vsemirja (prof. Dolžan). Vstop prost.

* **Plesna vaja družabnega odseka ZPNJ** bo zaradi praznika v sredo 31. t. m. Pričetek ob pol 8 uri zvečer. 2078

* **Reprezentančna plesna vaja slušateljev ljubljanske univerze** nocoj točno ob pol 20. v Kazini. 2082

* **Policijske prijave.** Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljani policiji naslednji dogodki: 1. tatvina kolesa pri vozu, 1. napad na cesti ter lahka telesna poškodba po neznanih storilcih, 1. pretep na ulici, 11 primerov razrajanja in kaljenja nočnega miru, 1 primer vmešavanja v službene posle stražnika, 3 primeri prekrškov policijske ure, 1 prireditev z godbo brez dovoljenja, 3 prestopki obrtnega reda, 5 prestopkov predpisov o zapiranju trgovin ter 6 prestopkov cestno-policijskega reda. Izvršeni sta bili 2 aretaciji, in sicer 1 zaradi tatvine, druga pa zaradi postopanja.

* **Velika tatvina v Levstikovih ulici.** Soprog direktorja Olga Reichova, stanujoča v Levstikovih ulici št. 21., je pred dnevi opazila, da je bilo vlomljeno v njeno stanovanje, iz katerega je neznan tat odnesel zlat prstan s 4 malimi briljanti, vredne 8000 Din. Zmanjkalo pa je iz stanovanja tudi več razne obleke, knjig in drugih malenkosti. Tatvino je okradena gospa prijavila takoj policiji, ki sedaj skuša eruirati drznega vlomilca.

* **Slab rojak.** Pri pekovskem pomočniku Antonu Lazarju v Rožni dolini se je zglasil pred dnevi njegov jeseniški rojak, enako pekovski pomočnik Vilko R. Pome-niča sta se o raznih domačih novicah, naka je pred slovesom Lazar prošil Vilka, ki je imel namen odpotovati zopet na Jesenice, naj mu prinese z doma njegovo zimsko suknjo. Plačal mu je v ta namen celo vožnjo do Jesenic, a se Vilko z Lazarjevo suknjo ni več pojavil. Se le sedaj je Lazar izvedel, da se je navihani Vilko sicer povrnil nazaj v Ljubljano in da hodi celo okrog oblečen v njegovo suknjo, pa se ne javi pri njem. Ker je preteklo ob časa, ko mu je Vilko poneveril suknjo že par tednov, je Lazar prijavil zadevo policiji, ki sedaj išče lahkomišelnega Vilka in Lazarjevo suknjo.

KINO DVOR Tel. 2730

Danes velika cirkuška premijera:
Zadnja gala predstava
cirkusa „Wolfson“
Revija cirkuških atrakcij. Opica zločinec. Najboljši igralci. Prvič v Ljubljani
Ob 4., 7., 8. in 9. uri.

* **Maščevanje ločenega moža.** Lojzka Š., stamujoča v Ulici na Grad št. 11, ima s svojim bivšim možem neznanske sitnosti. Kjer je more, ji ta nagaia ter ji skuša škodovati. Pred nekaj dnevi se je pojavil pod njenim stanovanjem ter ji v navalu jeze razbil v oknu štiri šipe. Na policiji je Lojzka navedla, da ji mož nagaia zato, ker ga ona sedaj po sodni ločitvi noče več priznati za svojega moža...

* **Celo vozičke krajejo.** Posestnica Marija Močilnikarjeva iz Črnuča je pustila predčerašnjim dopoldne svoj dvokolesni 500 Din vredni voziček za hip brez nadzorstva na Krekovem trgu. Močilnikarjeva se je po opravihi kmalu vrnila na trg nazaj, ni pa več našla tamkaj vozička, ki se ga je med tem že polastil neznan tat. Močilnikarjeva je zadevo prijavila stražniku, a je ostalo zasledovanje tatu ali tatice brezuspešno.

* **Vedno najnovejše bluze, otroški plaščki in obleke** pri Kristofcu - Bučarju, Stari trg. 176

F. Lukič

Stritarjeva ulica 9
zimske suknje in raglani v
cenah
NAJNIŽJI!

* **Povožen dijak.** Dijak II. razreda realne gimnazije Filip Sušnik je prijavil, da ga je predčerašnjim jutraj podrl pred poslopjem gimnazije v Strossmayerjevi ulici na tla neznan, mlad kolekar, ki je privozil po imenovani ulici v zelo naglem diru. Sušnik, ki je utrpel več obšutnih poškodb je moral takoj iskati zdravniške pomoči, dočim je neznani kolekar odkuril.

* **Nočna pitčka.** Na Miklošičevi cesti je stražnik ponoči okrog 1. ugledal za ogrom neke hiše sumljivo trojico, obstoječo iz dveh moških ter mlade ženske. Ker je videl, da se mu hočejo vsi trije na vsak način skriti, jim je stražnik odrezal pot ter jih ustavil. V sumljivi nočni pitčki je stražnik spoznal 22letno Tončko B. doma iz Bizelskega, ki je pravkar prišla iz ženske kaznilnice v Begunjah, kjer je preživela 28 mesecev. Tončka se v kaznilnici očitno ni niti malo poboljšala in je takoj odšla za nepoštenim kruhom v Ljubljano. Ker ima Tončka, ki ima že sedaj po par tednih bivanja na svobodi, na vesti zopet več grehov, je bila oddana v zapor.

NE ZAMUDITE

znatnega popusta na vsa oblačila pri
Jos. Rojina, Ljubljana. 12157

Iz Maribora

* **Slava mrtvim!** Spomnimo se v svetovni vojni padlih rojakov Mariborčanov! V proslavo njihovega spomina bo izvajalo »Slov. pevsko društvo Maribor« 21. novembra znameniti Mozartov »Requiem«. 2081

* **Zdravstvena okrožja.** Mariborski ob-lastni odbor je sprejel na svoji zadnji seji pravilnik za službo okrožnih zdravnikov in babic. Osmutek določa 74 zdravniških okrožij v mariborski oblasti, in sicer v prevaljskem 8, v čakovskem 3, v dolnje-lendavskem 3, v dravogradskem 6, v gornjegrajskem 3, v konjiškem 4, v ljutomerskem 5, v mariborskem, desni breg 8, v mariborskem levi breg 7, v murskosoboškem 4, v preloškem 3, v ptujskem 9, v slovenjegrajskem 4 in v šmarnskem 7 zdravstvenih okrožij. Mesta okrožnih zdravnikov bodo v kratkem razpisana.

* **Za zgradbo aerodroma predvideni prostor** na Teznu si bo ogledala 4. novembra posebna strokovna komisija ministrstva vojske in mornarice. Za aerodrom bodo poleg države prispevali tudi oblastni odbor, mestna občina in okrajni zastop.

* **Iz prisilne delavnice** v Stari Gradiški je utekel Franc Rus, ki pa se ni dolgo veselil svoje svobode, kajti že prvi večer ga je zalcila policija.

* **Požar v Kamenici.** V nedeljo zvečer je nastal požar v Kamenici. Gorelo je gospodarsko poslopje Simona Toška. Nevarnost je bila tem večja, ker je bilo vetrovno vreme. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Kamenice, Podbrežja, Studencev in Maribora, ki so požar v kratkem ugasili.

Iz Celja

* **Jubilej zaslužnega sokolskega delavca.** Dne 27. t. m. je preteklo 30 let, odkar je prišel med nas sokolski brat Jože Smertnik, ki je še danes odlični delavec v sokolski organizaciji ter tudi član starejšinstva JSS. Vedno je bil navdušen Sokol ter je dosegel na mednarodnih sokolskih tekmah velike uspehe. Največ zaslug pa ima za zgradbo Sokolskega doma v Gaberju pri Celju. Gospod Jože Smertnik obhaia obenem tudi 30letnico, odkar je uradnik in ravnatelj Celjske posojilnice. Dne 1. novembra bo pa proslavljaj 50letnico svojega rojstva.

* **Gremelj trgovcev v Celju naznanja,** da bo referent Zbornice TO! uradovall v torek 6. novembra ob 8. do 12. dopoldne v ravnateljski sobi Prevzoze družbe d. d. v Celju, Savinjsko nabrežje št. 7.

* **Mestni kino v Celju** bo predvajal danes ob 17. in pol 19. uri izven programa films »Pogreb Stjepana Radića«. Cene znižane. Predstava traja le pol ure.

Jozo

KINO IDEAL

Samo še danes velika cirkuska atrakcija v filmu senzacij in napete vsebine

CIRKUS ROYAL

Najboljše cene! Izvršni igralci!

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

JUTRI! PRIDE! JUTRI!

KINO IDEAL.

Iz Kranja

— *Proslava češkoslovaško-jugoslovenskega osvobodjenja.* Preteklo soboto zvečer je organiziralo domače Sokolsko društvo lepo uspešno proslavo 10letnice osvobodjenja obeh bratskih narodov s slavnostno akademijo. Velika dvorana Narodnega doma je bila primerno okrašena. Spored je otvoril čitalniški orkester pod vodstvom g. L. Završnika. Nad vse prijetno nas je iznenadil prvi nastop pevskega zbora ljubljanske „Grafike“. Pod vodjo prof. A. Gröbmingom je moški zbor s fino tehniko, pravilnim poudarjanjem ter izredno disciplinirano ocaral poslušalce z vsemi točkami. Prav posebno sta ugajali Ravnikova „Kam si šla“ in Gotovčeva „Jadovanka za teletoma“. Adamičeva „Francico“ so morali ponavljati. Bariton-solo starke je pel naš rojak, konservatorist g. Marjan Rus, ki v soli mojstra Betteta obeta doseči zavidanja vredno pevsko bodočnost. Slavnostna nagovora sta imela župni starosta J. Sajovic in Ceh ing. Brixl. Koncert je bil dobro obiskan, zlasti od tujakine češke kolonije. Mučen vtis je napravila odsotnost nekaterih meščanov, ki zavzemajo sicer odlična mesta v javnosti. Vsaj ta oficijelna proslava osvobodjenja obnarodovila pač zaslužila, da se je meščanstvo udeležilo korporativno. Po akademiji se je razvila animirana prosta zabava.

— *Otvoritev novega Kokrskega mosta.* Gradbeni dela pri novem železobetonskem mostu državne jezerske ceste čez Kokro med Kranjem in Primorskem je gradbeno podjetje „Slograd“ že dni dokončalo. Danes in jutri se bo vršila oblatvena preizkušnja nosilnosti mostu. Pri tem bodo uporabljali tudi parni valji, ki so ga prepeljali iz Ljubljane. Za javni promet se bo otvoril most že v sredo 31. t. m. popoldne. Dan slovesne otvoritve še ni določen.

— *„Lokalna železnica“ na kranskem odu.* Pretekli četrtlet se je predstavil gledališki oder po zelo kratkem presledku že z drugo igro „Lokalna železnica“ v režiji prof. Kolarja. Dejanje te burke je preneseno v gorjenjsko metropolo in je prekaseno z aktualnimi vprašanji iz tujakinske javnega življenja. Zaradi tega je igra dosegla popoln uspeh in naša hvaležno občinstvo. Vloge so bile dobro razdeljene. Opazilo se je le, da niso znali igralci čestokrat svoje vloge, zaradi česar so bili skupni prizori premalo izbrani v efektu. Deloma gre to na rovaš nekaterih igralcev, ki so v zadnjem trenutku odpovedali svoje sodelovanje. Nad vse velik efekt sta dosigli podoknici žabniške gasilske godbe in pevskega zbora g. R. Rusa.

— *Program francoskega krožka.* V prihodnjih dneh namerava tujakinsji Cercle Français otvoriti tri tečajne francoske jezika, in sicer: začetniškega, nadaljevalnega in konverzijskega. Vsi, ki se nameravajo udeleževati tečaja, naj se udeležijo sestanka v gimnaziji v sredo 31. t. m. ob 18. radi dogovora.

Iz Trbovelj

— *Nagrajeni sadni razstavljalci.* V sredo 24. t. m. so na Dolu pri Hrastniku razdelili nagrade razstavljalcem najlepšega sadja ob priliki razstave sadjarske podružnice. Izmed 58 razstavljalcev je bilo 27 nagrajenih in skupni vrednosti 2800 Din. Odbor sadjarske in vrtnarske podružnice se iskreno zahvaljuje občinskemu uradu, okrajnemu zastopniku ter ravnateljstvu kemične tovarne, premogokopa in steklarie, kakor tudi g. viš. sad. nadz. M. Humeke ter stavb. Jezerniku, ki so s prispevki omogočili, da je razstava v tako obilni meri zadostila svojem namenu.

Iz Novega mesta

— *Kaznenec pobegnil iz bolnice.* Okrožni sodišče je prejelo obvestilo, da je pobegnil iz splošne bolnice v Ljubljani znani pustolovec Valter Schermerl, ki je bil pred novomeškim sodiščem obsojen zaradi raznih sleparij na podlugo leto težke ječe. Schermerl se je nedavno javil bolnca, nakar ga je sodišče predalo v zdravljenje splošni bolnici v Ljubljani. Od tudi je Schermerl pobegnil na doslej še nepojasnjen način. Okolišar se je ugotovilo, da je čakal pred bolnico avtomobil, ki ga je neznanokam odpeljal, najbrže proti nemški meji.

— *Babica obsojena na dve leti težke ječe.* Pred novomeškim senatom je bila obsojena babica Ivana Hacetova, vulgo Cilka iz Zuzemberka, radi mazaštva na dve leti težke ječe. Hacetova je odpravila dvema služkinjama plod in ju pri tem inficirala, tako da sta se morali delj časa zdraviti v bolnici.

„Povratek“

je ganljiva slika tragične usode moža, ki ob povratku iz ujetništva najde ženo v objemu njegovega najboljšega prijatelja. Najboljši in največji letošnji film „Ufer“.

PRIDE! JUTRI! PRIDE!

ELITNI KINO MATICA.

Nagradno tekmovanje aeroplanskih modelov

V nedeljo 28. t. m. se je v Jugoslaviji prvič vršilo nagradno tekmovanje aeroplanskih modelov, ki ga je priredil Aero-klub v Ljubljani. V lanskem letu se je vršil 6-tenzski kurz za gradbo palčastih modelov, katerega so posejali predvsem naši srednješolci. Iz vrst teh se je prijavilo na podlagi razpisa četvero konkurentov z modeli, ki so jih zgradili sami in s katerimi so upali doseči napram vsem ostalim mnogobrojnimi tovaršnim vidne uspehe. Zal je vreme vplivalo nekoliko na prireditve, tako da zaradi vetrov doseženi rezultati pri tekmih modelov niso taki, kakršne bi bilo pričakovati, tvorilo pa gotovo mešnik pri delu naših mladih na aviatičnem polju. Od štirih prijavljenih se je prijavilo k startu le trije konkurenti: Miroslav Juh, Franc Detter in Oton Likar. Dočim Milivoj Sircelj ni prišel. Nekako ob pol 11. uri se je ob številni udeležbi mladeža sveta pričela tekma, ki jo je otvoril let modela, last Aero-kluba, ki je startal izven konkurence. Vsak izmed tekmovalcev je izvršil pred ocenjevalno komisijo, ki so jo tvorili ing. Bloudek, ing. Bevc in dr. Rape, pet poletov, ki so se skupno ocenili, nakar je bil izrečen rezultat. Publiku je z navdušenjem spremljala uspele poletje Detroitve aparata, ki je že takoj spočetka pokazal izredno stabilnost, lepo to v letu in pristank brez napake. Navdušeno poslušanje je pokazalo, da mladina živi s konstruktorjem modela samim in se raduje z njim vred njegovega lepega uspeha. Neumorno je konkurentom pomagala vodja tečaja ing. Slana, ki je opozarjal na napake in največkrat celo sam pomagal pri popravitvah.

Prvo mesto v tekmah je zasedel Franc Detter, katerega aparat je ostal v zraku povprečno 14 sekund in preletel razdaljo 50 m; ostala dva konkurenta sta si delila drugo in tretjo nagrado. Izven konkurence je startal v obče zadovoljivo klubov „Racman“, ki je ostal v zraku več kakor 30 sekund in pri tem večkrat nadkržil publiko ter se spretno izmikal grabeljivim rokam, ki so ga hotele zavestiti v letu in vrtni starterjem.

Prva prireditelj te vrste je glede na dosežene rezultate sicer skromna. Tvorila podlago za nadaljnje delo, ker je brez dvoma mnogokateri izmed gledalcev uvidel lepo sporta pri gradbi modelov, kjer se vadi človek potrebnosti, si pridobiva spretnost in se uči aerostatike in aerodinamike. Osnovni pojmi, ki si jih mladina pridobi v tečaju, se izpolnjujejo pri pouku samemu, ki se sebi, tako da moreno pri prihodnji tekmah, ki to bo treba temeljito pripraviti, pričakovati sigurnih novih uspehov. Mlademu zmagovalcu k uspehu čestitamo, vse ostale mlade prijatelje letalstva pa pozivamo, da nadaljujejo delo, ki naj tvori prvi uvod v pravi letalski sport.

Sport

Službene objave LNP

(Iz seje poslovnega odbora 24. X. 1928.)

SK Amater (Trbovlje) se pozivlja, da v prv. tekme Amater: Trbovlje z dne 16. IX. roku treh dni vpošlje blagajniški obračun. Verificirajo se s pravom nastopa dne 2. XI. t. l. za SK Reka: Battelino Oto, Dolinar Ivan; za ISSK Maribor: Rak Evald; s pravom nastopa dne 6. V. 1929. za SK Zeleničar: Paulin Karol. — Sledejnemu se dovoli v smislu določil § 10. o. prav. JNSA takojšno nastopanje v prijateljskih tekmah za SK Zeleničar.

V naslednjem se objavlja razpored preostalih ozir. preloženih prv. tekem I. in II. razreda v Ljubljani: 4. XI. Primorje: Ilirija (igr. Primorja); Svoboda: Krakovo, Reka: Slavija; 11. XI. Slovan: Jadran, igr. Primorja; Slavija: Svoboda, 18. XI. Ilirija: Jadran (igr. Ilirije); Reka: Svoboda.

Odobrita se za 28. t. m. prijateljski tekmi Ilirija: Hašk v Ljubljani in Hermes: Atletik SK v Celju. Tajnik II.

ZHP ne sodeluje več v državnem prvenstvu. Zagrebški hazena podsavez objavlja, v zagrebških listih izjavo, v kateri pravi, da ZHP z ozirom na dogodke pri tekmi Concordia: Ilirija in na sklep upravnega odbora JHS, da se razveljavi gornja tekma, a sporazumno z ASKOM in Concordio ne bo sodeloval v tekmovanju za državno hazensko prvenstvo.

Nogometne prireditve na praznik 1. novembra. Na praznik se popoldne ne vršijo nikake prireditve, pač pa se popoldne odigrajo prekinjene prvenstvene tekme Primorje: Slovan in Slovan: Hermes. Prva tekma prične ob 11., druga ob 11.30. Za prireditelj je določil podsavez posebno minimalno vstopnino.

Gozdni tek. Zimskosportna sekcija S. K. Ilirije razpisuje za 4. novembra t. l. gozdni tek za vse verificirane in neverificirane smučarje klubov, ki so vključeni v JZSS Tekmuje se v dveh kategorijah, in sicer na cca 5000 m in na cca 10.000 m dolgih progah. Progi vodita po Tivoljskem gozdu in bližnji okolici Rožnika. Start bo ob 10.30 na igrišču SK Ilirije; cilj istotam. Prijave sprejema Režek Boris, kavarna Evropa.

ASK Primorje (lahkoatletska sekcija). Petoboj se vrši na praznik Vseh svetnikov. Ob 8.30 naj se javijo na našem igrišču naslednji gospodje: Korčec, Petkovšek, Slamič, Zorica F., geom. Kalin, Tuma, Hansi, Jug F. V torek dne 30. X. se morata javiti ob 18. v klubskega tajništva pri seji g. Korčec in Wallner. — Načelnik.

SK Ilirija. — Na praznik 1. nov. ob 10. dopoldne javna trening-tekma med I. mo-

štvo in rezervno. Igra se ob vsakem vremenu. Sestava moštvo ob objavljena pravočasno, igralci naj pridejo v garderobo ob 9.30. Razen tega kondicijski trening danes in jutri ob 16. uri. Prihodnji trening skupine II. ob popoldnem vremenu v soboto ob 15.30. — Načelnik.

Službeno iz LNP. Redna seja poslovnega odbora se vrši v tekočem tednu izjemoma danes, v torek ob 20. v kavarni „Evropa“. — V petek, 2. novembra ob 20. se vrši redna seja upravnega odbora v damskem salonu kavarne „Emona“. — Tajnik I.

Olimpijski petoboj se radi tehničnih in vremenskih zaprek ni vršil v nedeljo. Vršil se pa pod vsakim pogojem v četrtek, dne 1. novembra. Pričetek ob 9. dopoldne na igrišču Primorja. V svrhu propagande lahkoatletskega sporta se podaljša rok prijave do srede, dne 31. X. 1928. ob 12. dopoldne na naslov: geom. Cerne, Mestni gradbeni urad. Naprosajo se vsi gospodi, določeni za sodnike ali druge funkcije za pretečeno nedeljo, da se odzovejo vabilu in se zglasijo najkasneje ob 8.45 na igrišču. — Načelnik lahkoatletske sekcije ASKP.

Po svetu

El Quasi, maratonski zmagovalac iz Amsterdama, je vedno boljši. Nedavno je v konkurenci z Joe Rayem in Newtonom zmagal na maratonski progi v času 2:44:55.4. Zaslужil je 4000 dolarjev. Sedaj pridejo na vrsto še Kolehmainen, Steenor in drugi! — Francozu Ladoumèguju gredo tudi visoki načrti po glavi! Pravi, da se je v Amsterdamu mnogo naučil in hoče v prihodnjem letu vrci Peltzerja in Nurmija. Posebno veselje ima do Nurmijevega rekorda na uro. Ker je šele 21 let star, se mu žele morda le uredniki! — Madžarske rekorde na dolge proge si je v nedeljo zasigural znani tekač Šerbi, ki je tekkel na 10 angleških milj 53:31, na 15 km pa 50:37.4. — Weightman Smith, znani južnoafriški tekač preko zapreke, je v Durbanu vrgel koplje 58,44 in postavil s tem nov južnoafriški rekord. V Ceseu in Vidmu sta bila na nedeljskih prireditvah postavljena dva nova italijanska rekorda, in sicer Tavemari na 500 m (1:04.2) in Palmano v troskoku (13.83 m), ki pa najbrže ne bosta priznana, ker nista bila merjena oficijelno. V hoji

na 50 km je zmagal Tržačan Vecchiatt v času 4:30:21.2.

Rademacher je prej zapustil Japonsko kot je obljubil. V Osaki je startal še na 400 m prsno in kljub prehladu zmagal. Na tej progi sploh nima tekme na svetu, dočim mu je delal na 100 in 200 m. Tsuruta dovolj pregledne Na Japonskem sta se srečala z letalcem Hünefeldom. — 65 ur in 2 minuti je bil nepretrgoma v vodi bivši ameriški mornar Bob Cherry, kar pomeni nov svetovni rekord. Rizzo je na Malti spravlil „samoz“ na 57:20!

Norvežani skrbijo predvsem za zimsko sporte. Prav skromno prinašajo vesti, da bi se Američani prav radi odpovedali prireditvi zimske olimpijade v letu 1932, kar nimajo zato niti pravih krajev, niti ne posevajo zimskim sportom tolike pozornosti, da bi lahko prevzeli materijalni riziko. Po izvedenju o definitivnem stanju tega vprašanja so v teku. Norvežani naglašajo, da so zimski sporti njih vsakdanje življenje in zagotavljajo, da bodo z lahko organizirali zimsko olimpijado tako, da bodo vsi zadovoljni. To se jim najbrže ne bo posrečilo! Nam je prav, ker v Ameriko itak ne bi mogli!

O Tunneyu, ki se je umaknil v mirni zakonski kot, krožijo še vedno razne govorice. Nedavno smo zabeležili, da bo še nastopil. Neki pariški list pravi celo, da bo šel res med vrvi, in sicer v enem večeru kar proti petim nasprotnikom. Ta je seveda izvit iz trte; Tunney se je šel, Angleški listi poročajo iz Newyorka, da bo otvoril knjigarno. — Zamorec Alf Brown je bil proglašen za svetovnega prvaka v bantamski teži. — Francoska boksa srednje teže Sportiello in Bouquillon sta se udarila v 12. krogi; boj je bil po 10. krogu prekinjen, ker je bil Bouquillon diskvalificiran. — Francoz Henry Dewanker je v Baltimoru v 3. krogu k. o. položil prav dobrega peresnjaka Bobby Garcia. — Buff je v Lipskem podlegel Haymannu v 7. kolu k. o.

Joh. Hennessey, silni ameriški teniški igralec, ki je v semifinalu porazil Italijana De Murgura je težko obol in bo moral za delj časa, ako ne za vedno, opustiti igranje.

Garcia Telmo je cestni kolesarski prvak Španije, ki je zmagal na 100 km v času 2:48.

Gospodarstvo

Znatno povečanje izvoza tudi v septembru

Generalna direkcija carin je objavila podatke o našem izvozu v avgustu, iz katerih je razvidno, da se je naš izvoz tudi v septembru znatno dvignil v primeri z izvozom v istem mesecu pretekli leta. V septembru smo izvozili 447.182 ton (napram 432.630 tona v septembru 1927 in 371.832 tona v septembru 1926) v vrednosti 692.293.000 Din (napram 582.9 milijona Din v septembru 1927 in 649.2 milijona Din v septembru 1926). Naš izvoz se je torej povečal tako napram izvozu v septembru preteklega leta kakor tudi preteklega leta, in sicer napram septembru 1927 za 109.4 milijona Din ali 18.8 %, napram septembru l. 1926. pa za 43.1 milijona Din ali 6.6 %. Po količini, ki pa za prejšnjo ni toliko važnosti, se je prav tako dvignil naš izvoz v tem mesecu napram l. 1927 in 1926.

Glavni predmeti našega izvoza v septembru so bili: pšenica (138.3 milijona Din), gradbeni les (89.2), hmelj (55.8), sveže sadije (30.9), jaja (27.6), živa goveda (22.3), ovci (21.2), drobnica (20.6), sir (14.7), žive svinje (18), sveže meso (14.8), cement (14.3), kalčevje cikanamid (13.4), drva (12.9), kalčevljiški sir (6.9), izdelki iz lesa (6.8), predivo (6.7), sirove kože ovčje (6.6) in hrastovi železniški pragi (6.6).

Pretekli mesec smo torej zopet imeli pšenico med vsemi izvoznimi predmeti na prvem mestu. Pšenice smo izvozili 5471 vagonov v vrednosti 133.3 milijona Din napram 328 vagonov v vrednosti 10 milijonov Din v istem mesecu prelet. V prvih dveh izvoznih mesecih (avgust, september) smo izvozili že 13.430 vagonov letošnje pšenice v vrednosti 338 milijonov Din, dočim je lani znašal izvoz pšenice v istem razdobju le 694 vagonov v vrednosti 28 milijonov Din. Napram izvozu v septembru prelet. leta se je dalje dvignil izvoz hmelja (od 35.8 na 55.8 milijona Din), opija (od 7.2 na 21.2), gradbenega lesa (od 78.8 na 89.2), kalčevjeve cikanamida, drobnice in otrobov. Na drugi strani pa je nazadoval izvoz živih svinj (od 58.1 na 18), jaje (od 40.4 na 27.6), goveda (od 34.7 na 22.3), turščice in drv.

Razvoj našega izvoza v tekočem letu je razviden iz naslednje tabele (v oklepajih razlike napram l. 1927):

I. četrtlet.	137.25 (-175.1)	970.0 (-92.0)
II. "	1314.6 (-143.7)	1077.9 (+4.9)
III. "	493.8 (+8.8)	405.2 (+28.6)
avgust.	693.8 (+164.2)	445.4 (+136.8)
septemb.	692.3 (+109.4)	447.2 (+14.6)

Dočim je v prvem polletju znašal primanjkljaj našega izvoza napram lani 318.8 milijona Din, imamo v 3. četrtletju napram lani že višek od 282.4 milijona Din. tako da se je skupni primanjkljaj našega izvoza napram lani v prvih 3. četrtletjih zmanjšal na 86.4 milijona Din, kajti v prvih treh četrtletjih t. l. smo izvozili po vrednosti za 456.9 milijona Din napram 408.3 milijona Din v istem razdobju prelet. leta; po količini pa smo izvozili 3.35 milijona ton napram 3.25 milijona ton v prvih treh četrtletjih prelet. leta. Po količini je naš izvoz v tem razdobju že večji kakor lani.

Koliko znaša obrestna mera posojila švedsko-ameriškega vžigalčnega trupa upravi monopolov. Kakor znano, je nova monopolov sklenila s švedsko-ameriškim vžigalčnim trustom posojilo od 22 milijonov dolarjev po 6 1/4 % in tečaju 90. dolarjev za 100 dolarjev nominalne vsote. Dejanska obrestna mera bi pri teh pogojih znašala 6.93%. V svojem komunikatu pa navaja monopolna uprava, da je štano to posojilo pri letnem konzumu 190 milijonov škatlic 7.617 %, pri konzumu 250 milijonov škatlic pa 7.84 %. Pri kalkulaciji monopolne uprave so štete tudi druge koristi, ki jih je dala monopolna uprava vžigalčnemu trustu, ki jih pa ne navaja. Seveda so všteli tu le vsi redni stroški, ki jih bo prineslo to posojilo monopolni upravi brez amortizacije. Ker pa bo morala tudi država znižanjem monopolne takse prispevati k temu posojilu, bo dejanska obrestna mera znašala mnogo več. — Kdo bo prevzel državno železnico v Zeleni, danes še ni povsem gotovo. Nedavno smo poročali, da se glede razpirjenja, odno-

3. novembra pa glede dobave 12.000 kg mehkih drv. Dne 30. t. m. se bo vršila pri komandi dravnice divizijske oblasti v Ljubljani (Kasarna vodnje Mišiča) oteralna licitacija glede dobave pisarniškega materiala (razni papir, kverve, svinčniki, peresa, pečatni vošek, gumiarabikum, črnilo, barva za štampiljke, risalni žebelčki, vrčica, čopiči itd.).

— *Prodaje.* Direkcija šum v Ljubljani sprejema do 15. novembra ponudbe glede prodaje bukovega lesa. Dne 15. novembra se bo vršila pri avtomobilski komandi II. armijske oblasti v v Sarajevu oteralna licitacija glede prodaje starih avtomobilov in avtomobilskih delov. (Pogoji so v vlogi v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Borze

29. oktobra.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet prilično živahen. Največji je bil promet v devizah na Dunaj, Berlin, London, Prago in Curih. Privatna ponudba je krila le potrebo v devizi na Newyork, vso ostalo potrebo pa je krila Narodna banka. Med efekti je bilo zaključeno investicijsko posojilo po 86.5.

Na zagrebškem efektu tržišču je vojna škoda obdržala tečaj preteklega tedna. Pri skladu prometu je promptna notirala 432.5 do 433, trgovala pa se je kasa po 432.5—433. Investicijsko je notiralo 85.75 — 86, agrarne pa so se trgovale po 55.75. Med bančnimi papirji se je med drugim trgovala tudi ljubljanska kreditna po 127. Večje zanimanje je bilo za industrijske vrednote. V zvezi s sklenjenim posojilom švedsko-ameriškega vžigalčnega trupa upravi monopolov je bilo večje zanimanje za Dravo, ki se je trgovala po 525 — 540. Dalje so se trgovale Sečera po 480, Dubrovačka po 480 in Trboveljska po 490.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 20 — 22.8325, Berlin 13.5575—13.5875 (13.5725). Bruselj 0.79145, Budimpešta 0.99286, Curih 1094.1—1097.1 (1095). Dunaj 7.9957—8.0257 (8.0107), London 275.78—276.58 (276.18), Newyork 56.855—57.055 (56.955). Pariz 0.2225, Praga 168.37—169.17 (168.77), Trst 0—291.3.

Zagreb: Dunaj 7.9957 — 8.0257, Berlin 13.5575 — 13.5875, Bruselj 7.9136 — 7.9436, Budimpešta 9.8995 — 9.9295, Milan 297.204 — 299.204, London 275.78 — 276.58, Newyork 56.79—56.99, Pariz 221.5—223.5, Praga 168.37 — 169.17, Curih 1094.1 — 1097.1.

Curih. Zagreb 9.13, Pariz 20.305, London 25.2025, Newyork 519.725, Milan 27.22, Praga 15.40, Dunaj 73.0, Budimpešta 90.60, Berlin 123.83, Bruselj 72.22, Amsterdam 208.4, Varšava 58.20, Bukarešta 3.135, Sofija 3.75. — *Dunaj.* Beograd 12.46125 — 12.50125, Berlin 169.09 — 169.59, London 34.4225—34.5225, Milan 37.1675 — 37.2675, Newyork 709.55 do 712.05, Praga 21.0250 — 21.1050, Sofija 5.11 do 5.15; dinarji 12.40 — 12.46.

Effekti.

Ljubljana. Investicijsko 85.5—85.5 (85.5), Celjska 158—0, Ljublj. kreditna 128—0, Prastrediona 920—0, Kreditni zavod 175—0, Večje 110—0, Stavbna 56—0, Sešir 105—0, Ruše 260—280.

Beograd. Vojna škoda 431 — 431.5, investicijsko 85 — 85.75, agrarne 55 — 56.5. — *Zagreb.* Državne vrednote: Vojna škoda 432.5 — 433, kasa 432.5 — 433, za december 440 — 441.5, za februar 448 — 450, investicijsko 85.75 — 86, agrarne 55.75 — 56; bančne vrednote: Poljo 17 — 17.5, Kreditna 85 — 0, Hipo 57.5 — 0, Jugo 88 — 89, Ljubljanska kreditna 127 — 130, Narodna 0—7100, Prastrediona 920 — 925, Srpska 151 — 152, Zemaljska 133 — 140; bančne vrednote: Narodna šumska 20 — 0, Gutmann 200 — 205, Slaveks 100 — 105, Slavonija 6.5 — 7.5, Danica 150 — 155, Drava 540 — 545, Sečera 480 — 485, Vagon 79 — 80, Union 300—325, Večje 110 — 0, Isis 21 — 24, Dubrovačka 487.5 — 490, Trbovlje 490 — 495, Narodna mlinška 19.5 — 0.

Blagovna tržišča

Položaj na inozemskih hmeljskih tržiščih. Na žateškem hmeljskem trgu je bil promet tudi pretekli teden precej živahen. Pri stalnih cenah so komisijonarji nakupili večje partije na deželi, kakor tudi v Zatu samem. Za prvovrstno blago se je plačevalo 2000 do 2100 Kč za 50 kg, za dobro srednje blago 1900 — 2000 Kč, za srednje 1800 — 1900 Kč in za slabo 1700 — 1800 Kč. Inozemski tranzitni hmelj se je v manjših partijah trgoval po 650 — 1100 Kč za 50 kg (21.90 — 37.20 Din za kg). — Na nürnbemskem hmeljskem trgu je znašal pretekli teden promet 300 bal. Razpoloženje je bilo mirno pri tlačnih cenah. Za 50 kg se je trgovalo: hallertauski (Siege) prvovrstni 220 — 240 mark, srednji 190 — 210 mark, württemberski prvovrstni 200 — 220 mark, gorski 170 — 190 mark in dober tržni hmelj 140 — 160 mark. Tranzitnega blaga je bilo prodano 300 — 400 stov po 90 — 150 mark za 50 kg (24.40 do 40.70 Din za kg).

Ljubljanska blagovna borza (29. t. m.). Les: Tendence čvrsta. Zaključenih je bilo 34 vagonov, in sicer 10 vagonov smrekovih hlodov, 5 vagonov drv in 4 vagona plovov. — *Deželni pridelki:* Tendence za žito nespremenjena. Zaključenih so bili 4 vagoni, in sicer 1 vagon pšenice, 1 vagon moka in 2 vagona turščice. Nudi se: pšenica (slavonska postaja, mlevska tarifa, plač. 30 din): baška, 80 kg po 302.5 do 305, za november, uzačno blago po 307.5 — 310, za december po 312.5 — 315 in za januar po 315 do 320; turščica: baška, slovenska postaja, navadna tarifa po 305.5 — 370, ameriška „La Plata“, promplna, zacarinjena, fco Ljubljana po 315.5 — 320; ječmen: baški, 70/7 kg, zdrav, rešetan fco Ljubljana, plač. po prejemu blaga po 315 — 317.5; rž: baška, 73/74 kg, uzačno blago, mlevska tarifa, slov. postaja po 295 — 297.50; moka: „Og“, fco Ljubljana, plač. po prejemu blaga po 430 do 495; oves: baški ali slavonski, zdrav, rešetan navadna tarifa po 295.5 — 300.

Novosadska blagovna borza. (29.) Tendence nespremenjena. Promet: 55 vagonov pšenice, 1 vagon rži 4 vagona ječmena, 1 vagon ovs, 32 vagonov turščice, 13 1/2 vagon moka in 3 vagonov otrobov. Pšenica: baška, notiška in sremska 250 — 252.5; baška 245 — 247.5; ječmen: baški, sremski, pomladni 68/69 kg 255 — 290. Oves: baški in slavonski 250 — 252.5. Turščica: baška, za december — januar 260—265; za marc april 287.5 — 292.5; za april-maj 292.5 — 295. Moka: baška, december 357.5 — 367.5; rž 337.5 — 347.5; oves 317.5 — 327.5; oves 270 — 280; oves 275 — 280; oves 205 — 215. Otrobi: baški v jutratnji vrečah 182.5 — 187.5; banaški 187.5 — 197.5.

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani, 29. oktobra 1928.

Višina barometra 308.8 m.

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga v %	Smel vetra in brzina v metrih	Oblakno 0—10	Padavine	
opazovanja							Vrsta	mm do 1. ure
Ljubljana . . .	8.	754 2	14 2	96	nirno	10	dež	21 6
Maribor . . .		759 7	14 0		SE 1		dež	2 0
Zagreb . . .		760 6	15 0	93	W 1	10	dež	3 0
Beograd . . .		761 6	14 0	76	E 1	3		
Skopje . . .		767 2	10 0	90	nirno	0		
Split . . .	7.	760 9	19 0	75	SE 8	9		
Sarajevo . . .								
Dubrovnik . .								

Iz življenja in sveta

Kaligulove galeje

Na Mussolinijevo odredbo so pričeli z izžepavanjem jezera Nemija v Srednji Italiji, da bi dvignili galeje cesarja Kaligule. Podobni načrti so vabili zgodovinarje že več sto let, a šele moderna tehnika jim daje možnost uresničenja. Izročilo zatrjuje, da leži oro ladje v neznatni globini 6 m. Jezero

ji. Kljun in krma sta bila posajena z dragulji, jadra so bila iz škrlata. Na krovu je bilo z marmorjem opaženo kopališče, zbirka slik, dvorane za pojedine in sprehode, vrtovi z dragocenimi drevesi. Naposled je živel cesar samo na ladji in so mu neprestano igrali, plesali, peli najboljši umetniki.

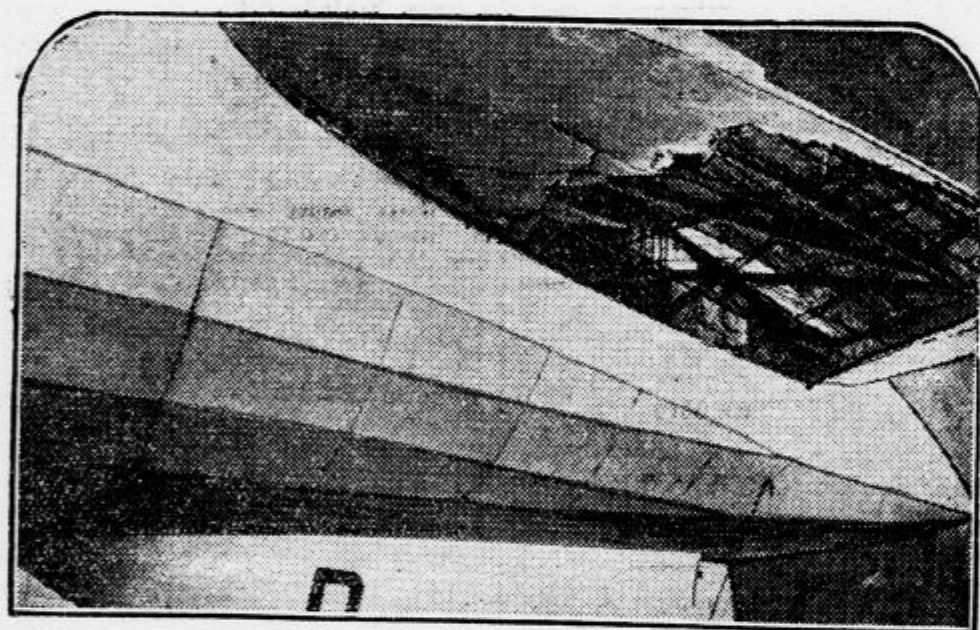

Pogled na Nemijško jezero,

kakršno je danes. Za časa cesarja Kaligule je bila njegova okolica lepša.

Nemij leži 338 m visoko, v gorovju južno-vzhodno od Rima in je nastalo nedvomno v žrelu ugašenega ognjenika. Kmalu po Kristusovi smrti je pobegnil napoln blazni Kaligula v ta kraj, da reši svoje krvavo življenje. Imel je velik strah pred zarotniki in je bil končno resnično zaboden od vojaka. Preziral je človeštvo tako, da je imenoval za senatorja svojega konja in se je ta udeležil vseh sej državnega sveta, v čigar dvorani so mu postavili zlate jaslje. Kaligula je moril ljudi samo zaradi zabave. Nekoč je obžaloval, da nima človeštvo samo ene glave: rad bi jo na mah odsekal! Okoli l. 50. po Kr. je zgradil cesar ob jezeru pravilno lepo palačo in dve krasni galeji za izlete v mesečini. Sodobnik piše: »Barke so zgradili iz stoletnih cedev, ki so bile posekane na Libanonu v Azi-

A bolesta nezaupnost je Kaligula nekočela, da mu bodo prišli sovražniki lažje do živega sredi vode nego na kopnem, kjer bi imel več priložnosti. Zato je neke noči pustil galeje navrtati in in gledal, kako so se potopile. Domačini so dolga stoletja poskušali dvigniti potopljene zaklade. Rešili so več bronastih kipov, marmornate Meduzine in levje glave, številne odlomke kiparskih okraskov in napisov. Vse to kaže, da sodobniki niso pravravili z opisovanjem velikosti in lepote galej. Vprašanje pa je, če ima še kakšno vrednost tisto, kar je od galej ostalo in če bo Lahom sploh uspelo izvesti z njim lastno širokoustnostjo razbodbani načrt. Prepričani so, da jim bo tujski promet poplačal ogromne stroške, ki jih imajo z izpraznjenjem jezera.

»Graf Zeppelin« se vrača v Evropo!

Včeraj so sporočili, da je že štartal za povratni polet preko Oceana. Silka nam kaže 236 m dolgega orjaka v lopl v Lakehurstu, kjer so mu popravili pokvarjeno stabilizacijsko ploščo. Na sliki je videti prav ogromno luknjo v plošči.

Je navajena vsega

Predsedniki francoskih sodnih razprav so dobili sedaj pravico, da smejo po svoji uvidevnosti in po potrebi ženski publiki pri procesih pokazati vrata iz sodne dvorane. Doslej so imeli le pravico pozvati navzoče dame, naj se odstranijo, a če te niso hotele, so jih pač morali trpeti, razen če ni šlo za tajno razpravo. Tako se je pripetil pred kratkim pri neki porotni razpravi v Arrasu naslednji primer:

Predsednik je pozval dame, naj odidejo, ker bodo prišle na vrsto stvari, ki niso za spodobna ženska ušesa. Ko se ni nobena zganila, je dejal sodnik: »Če že ne morem prisiliti dam, da bi odšle, imam vsaj pravico, da dam odstraniti otroke. Sluga, odvedite to gospodično.« Pokazal je na mlado damo, ki je štela po videzu kakšnih 14 let. Ta pa se je oglasila: »Oprostite, jaz

štejem 26 let, gospod predsednik.« — »Gospodična,« je odvrnil ta, »so stvari, ki jih ne sme poslušati niti 26 let staro dekle.« A tudi to ni pomagalo. »Navajena sem že najhujšega,« je dejala dama in predsednik je bil razočaran. Po novi odredbi takšne debate ne bodo več mogoče.

Voda kot gorivo

Na svetovni konferenci, ki se je vršila pred kratkim v Londonu in ki je obravnavala vprašanje kuriva in goriva, so nastopili razni izumitelji z zelo originalnimi idejami. Tako je poročal nekdo o metodi, ki hoče izkoristiti ribe in zelenjavo kot gorivo. Najbolj pa so govorili o izumu nekega Braziljanca, po rodu Nemca, Hopenaua, ki se mu je posrečilo po trinaestletnih naporih, da je začel spreminjati vodo v gorivo! To doseže s pomočjo močnih elektromag-

W. Lebedjev:

Državlјanska dolžnost

Ivan Prokopovič Mižurin je bil obhodil že nekaj cest z namenom, da si nabavi nov zimski plašč, ker mu je bil prejšnji ukraden. Tedajci pa je obstal kakor okamenel. V velikem izloženem oknu tik pred njim je bil razstavljen njegov plašč, plašč, ki mu je bil ukraden pred tednom dni na nekem zborovanju.

»Morda, se motim? Ali mu je samo tako podoben...?«

Stopil je v trgovino in s potrjeno ravnodušnostjo ogledoval plašč. Takoj je zapazil zlato uvezeni monogram I. M. na notranji strani ovratnika. Vsak dvom je bil izključen. Z obema rokama je pograbil plašč in mirno vprašal: »Blagovodite mi pojasniti, kak plašč je to?«

»Izborna kvaliteta, lahko mi verjamete! Z božjo pomočjo se homo že spozna. Dobili boste nekaj posebnega, kajti plašč je iz najvišjih gospodskih krogov!«

Ivana Prokopoviča je zapustila njegova mirnost in siknil je: »Kaaaj? Z

božjo pomočjo?! To je vendar moj plašč! Takoj ga vzamem s seboj!«

Prodajalec je zajekal: »Državljan... Ako vam plašč ugaja, nimam ničesar proti temu... Ne bomo ga dali drugemu... Zastra cene se že pogodi-mo... Naše trgovsko geslo je — dobra postrežba... ste pet in dvajset rubljev... Neverjetno poceni. Prvo-vrstna izdelava, pomerite ga... Pomerite, kakor nalašč za vas!«

Mižurin je poškratel od besa: »Saj tudi je zame! To je vendar moj plašč, moj plašč! Ali me razumete?! Pred tednom dni mi je bil ukraden, in tat ste vi. Pokažem vam, sto pet in dvajset rubljev!«

Pričakoval je odločnega ugovora in se pripravljaj na divji boj. A kako se je začudil, ko mu je prodajalec po kratkem posvetovanju s svojim šefom vlnudno odgovoril: »Prosim, državljani, drage volje vam verjamemo. V trgovskem življenju se marsikaj pripeti... majhen nesporazum... Ali vam naj plašč zavijem, ali ga morda takoj oblečete?«

»Nič ne plačam! razumete? Plašč je moj!«

»To se razume, o kakem plašču ni

netnih manipulacij, ki odtegujejo vodi vodikov plin, ta pa tvori podlagu drugemu sestavljenemu plinu, ki gori z močnim in sila vročim plamenom. Pridobivanje tega plina pa je tako preprosto in poceni, da bo po izumiteljevem mnenju potokel vse svoje konkurente. v prvi vrsti pa premog Braziljanec je svoj izum predložil že angleški in nemški vladi, da ga preizkusita. Če je vse res, kar poročajo o tem, tedaj se začneja v človeški zgodovini nova doba. Treba je samo pomisliti, da leži novo gorivo vsepovsod, tako rekoč na cesti, in da so njegove množine neizčrpne.

Jackie Coogan

(na desni, kdo bi ga spoznal?) je prišel v Pariz, kjer bo nastopal v nekem music-hallu. Na levi njegov mlajši brat.

Zagonetni privatni tajnik

Ravnatelj neke velike tovarne v Napoliju je imel, kakor se za velike ravnatelje tudi spodobi, svojega privatnega tajnika. Večkrat ga je povabil k sebi na dom, na privatne posle in pomenke ter nekajkrat celo na večerjo. Ob takih prilikah ga je predstavil tudi ženi kot »svojo desno roko«, brez katere bi težko zmagoval svoje posle.

Alfonso Onesti, tako je bilo ime temu idealnemu tajniku, je stanoval v razkošno opremljeni sobici blizu tovarne. Hišnica ga ni mogla zadosti prehovati, češ, da je edini mladenič v hiši, ki ponoči ne dovaja sumljivih punčar. Nekega večera pa sta se oglasila pri hišnici dva karabinierja in jo prašala po neki gospodični Daneo. Starka je seveda ni poznala, a k sreči se je baš tisti mah vrnil gospodič Alfonso. Na vprašanje, če

nemara pozna gđ. Daneo, je prebledel in se popolnoma zmedel. Gospodična Daneo je bil namreč on sam. 20 let je bila dična Danea privatna tajnica gospoda ravnatelja, ne da bi kdo kaj sumil, če izvajemo gospoda ravnatelja, seveda. Daneo je bila njegova ljubica in da bi jo mogel imeti vedno in povsod poleg sebe, jo je vtaknil v moško obleko in imenoval za svojo privatno tajnico.

Mrtvec pri ruleti

Italijanski veletrgovec Lanzi je bil dokaj običajen gost igralnice v Monte Carlu. Nekega večera je spet sedel za igralno mizo, zamaknjen v usodno kroglo rulete, ki prinaša srečo ali pa propast. Mednarodna denarna elita se sprva ni brigala za bogatega starega Italijana, ki se mu je videlo, da mu ni mnogo do denarja, kajti dobitke je puščal kar na mizi, ne da bi se zmenil zanje. Še nekajkrat je zakrožila ruleta in trgovčevi dobitki so narastli za 50 tisoč frankov. Italijan je nemo zrl predse in se ni ganil. Tedaj pa mu je croupier pogledal v lice in opazil, da je Lanzi mrtvec. Po igralnici je završalo, ljudi je popadel neznanjski strah, vse je divje bežalo iz dvorane. Dame so omedlevala in kričale v histeričnih napadih. Zdravnik, ki so ga poklicali k mrtvecu, je ugotovil, da ga je zadela kap... Uprava igralnice je tragedijo izkoristila v svoj prid in zasegla vseh 50 tisoč frankov, ki jih je Lanzi priigral tisti večer. Dedičem, ki jim tako postopanje ni bilo po volji, je vodstvo igralne banke izjavilo, da banka ne igra z mrtveci. Lanzijevi dediči pa so mnenja, da se igra ne vrši niti z živimi niti z mrtvimi, marveč samo z denarjem, ki je vse eno, kdo ga zastavi. Sedaj se dediči tožarijo z banko in se pulijo za denarce, ki jih ne oni ne ta niso potrebni.

Ženitni oglasi pred 100 leti

Ženitni oglas je dandanes nekaj povsem vsakdanjega. skoraj že bolj važno sredstvo za združevanje ljudi raznih spolov, nego vsako drugo. In vendar so bili časi, ko so vzbujale ženitne ponudbe po listih velikanske senzacije — tako malo jih je bilo. Bili so pa v resnici originalni, ti starodavni ljubezenski inse-rati! Tako je izšel v oktobru l. 1821. v listu »Louisiana Gazette« naslednji oglas:

»Mlad mož, zastaven in s prijetnimi lastnostmi, ki hrepeni po ženski, se ponuja vsem devicam in vdovam pod 32. letom kot loterijski dobiček. Izdal bo 600 srečk, vsak kos po 50 dolarjev. Ena sama številka bo zmagala, a nie lastnica bo dobila mladega moža in 30.000 dolarjev.«

Zal, da zgodovina ne poroča, če je mladi mož tudi v resnici dosegel svoj cilj, tistih 30.000 dolarjev in privesek. Vsekakor pa je dobil mnogo posnemalcev, kar dokazujejo neštevilni oglasi v tem slogu, ki jih je priobčeval tedaj v Londonu izhajajoči list »Mali Merkur«. Ob začetku prejšnjega stoletja so se pojavili tudi prvi poklicni posredovalci zakonov. Tako poroča londonski »Exa-

Po tragičnem dogodku v Vincennesu

Sprevoz mrtvaških vozov, ki vozijo nesrečnike, ki so jih izkopali mrtve izpod razvalin zrušene nove stavbe. Komunisti so hoteli pogreb izkoristiti za povzročanje nemirov, a so jim to preprečili. V ovalu: vincenški župan Huguin govori pogrebni govor.

govora več... Drago nam je bilo... se priporočamo...

Z zavžitkom v roki je stopil Mižurin na cesto in z zadoščanjem in škodoželjnostjo v srcu nadaljeval svojo pot. »Kako se jim je mudilo! Se priporočamo... Gotovo imajo v zalogi same ukradene stvari. Strah jih je postal. Ali jih ne bi moral naznaniti? Seveda jih naznamim! Sicer mi je neprijetno — toda vrag jih vzemi — to je državljanska dolžnost. Ako bo vsak popustil, kam pa pridemo? Treba je dati dober zgled!«

Zapisal si je naslov in se takoj napotil na policijo. Tu je moral dolgo čakati. Naposled je bil vendar že izpolnjen zapisnik in zaspani komisar je odredil, da ostane plašč na policiji. »Brez njega ne moremo delati. Služil nam bo kot dejansko dokazilo!«

»Gospod komisar, ali ne gre morda drugače? Mrzlo je že, saj razumete?«

»Naj vas ne bo skrbel! Stvar bomo smatrali za nujno. Plašč vrneimo ne-pokošodovan!«

Ivan Mižurin je zapustil policijsko poslopje. Vkljub zadoščanju, da je iz-

polnil svojo državljansko dolžnost, ga je obhajal nemir.

»Vrag jih vzemi! Bog zna, kaj sem si nakopal s tem. Mar bi ga bil oblekel!«

A polagoma je prevladala zavest, da je storil svojo dolžnost. »Tri, štiri dni — prava reč! Skrbeti moram za ureditev nove Rusije. Dolžnost državljana je, da se zavzame za take stvari!«

Dva zimska meseca sta bila minula. Ivan Mižurin je kihal in kašljal, zavžival aspirine, dajal si ponoči obkladke, a vkljub temu je še vedno trmasto nosil svoj letni plašč.

»Smešno bi bilo, če bi si nabavil nov plašč, ko ga vendar imam!« je odgovarjal ženi na vsa opozorila.

In stvar je šla svojo predpisano uradno pot. Na policiji je bil Ivan takrat — samo da bi se postavil — navedel svoj službeni naslov z vsemi nazivi. Od tistih dob je prinašal pismonoša vsak dan razne dopise, policijska vabila, da se javi kot priča zastra neke tatvine itd. Njegovi tovariši so z začudenjem opazovali vsako njegovo kretnjo, kadar je prebiral te tiskovine. Da bi se neko-

Skoraj vsaki glavobol se lahko odstrani, istotako migreno. Vzemite

Pyramidon
Tablete

In v najkrajšem času Vam prinesejo olajšanje.

Pristne samo v originalnem zavoju

»Meibler-Lacius«

miner 25. maja 1822 kot posebno novost, da se ponuja v nekem jutranjem listu neki »zakonski agent« proti primernemu plačilu za vse posle, ki spadajo v ljubezensko in zakonsko področje. Obvezuje se, da bo na diskreten način ugotovil naziranje, lastnosti in premoženjske razmere vsake »partije«, ki bi jih želeli izvedeti njegovi klienti. Potem pa je pripravljen aranžirati sestanke.

Trenchcoat

damski in moški z dvojno podlogo dospel v novi pošiljki. — Najmodnejša oblačila.

Drago Schwab, Ljubljana.

NA VRHUNCU STOJE NOGA VICE Z ŽIGOM KLJUČ

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Proti jutru.

»No, kaj njim prav? Vode pač ne morem trpeti!«

Proti jutru.
»No, kaj njim prav? Vode pač ne morem trpeti!«

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

liko opravičil, je pri neki priliki povedal zgodbo o ukradenem plašču. Tovariši so sočutno zmajevali z glavami, a v obeh jim je sijalo nezaupanje. A spomladaj so ga vendar že poklicali h glavni obravnavi. Po štirih urah čakanja je sodnik razglasil obsodbo:

»Zaradi pomanjkljivih dokazov se preiskava ustavi.«

Mesec dni kasneje — majsko solnce je krasno sijalo — je Ivan Mižurin sr-dito ogledoval svoj plašč, ki so mu ga bili pravkar vrnili. Ovratnik je bil razdrapan in kožuhovina vsa razjedena od moljev...

Ne mučite svoje dece z ribjim oljem, ker

JEMALT

ki ima vrlo ugoden okus, osvobojuje dete in

roditelje od raznih neprijetnosti ribjega olja.

Dobiva se v vseh lekarnah v malih in veli-

kih omotih.

Sinclair Gluck:

Zlati panter

37

»Pride,« je odgovoril; pristrčno sva stisnila drug drugemu roko. Nato je vstal. »Prvo kar bi vam svetoval, dragi Clayton,« je rekel živahno, »je to, da se pobrinite za svoj obraz in svoje roke. Vaša vnanost bo itak nekaj dni izredno očarujoča; toda če se takoj ne zavzameva zanjo, boste skazeni za vse življenje. In mimo tega: čim prej se vaše rane zazdravijo, tem prej boste prestali biti človek s posebnimi znamenji. Dajte mi svojo žepno lekarno.«

»Nicesar nimam s seboj,« sem dejal; »a za to je še dovolj časa. Rajši bi slišal, kaj mi imate povedati, in bi vam tudi sam povedal, kar vem.«

Segel je po kloboč in stopil k vratom. »Čez deset minut se vrnem. Prinešiti moram nekaj obvezil.«

In res se je kmalu vrnil. Takoj se je lotil posla. Med tem, ko mi je čistil in obvezoval rane, sem mu poročal o vsem, kar se je bilo zgodilo z menoj in Mooreom, ter mu naposled povedal, da je Nata-lja rešena in da sem jo poslal z Larryjem v avtomobilu domov.

Ko sem končal, se je zadovoljno zasmejal. »Vsekako je dobro, da sem se vam predstavil s samokresom v roki, drugače bi bila imela še en boj. A reči moram, da ste delali zelo marljivo!«

»Ali so naši ljudje doslej kaj odkrili in opravili?« sem vprašal.

»To si lahko mislite. A novice niso vesele. Šef vam je itak rekel, da je ta zadeva najtežja izmed vseh, ki je imela tajna služba doslej opravka z njimi.«

Negov glas je prešel v šepetanje.

»Celo senatorji Združenih držav so zapleteni v to stvar in šef misli, da so udeležene tudi še višje osebe. Zdaj je spustil v tek ves

ogromni stroj tajne službe. Vzlic temu pa naletimo povsod samo na odpor in na nepremagljive zapreke. Dejstvo je, da ima tolpa oporo v mnogih ljudeh, ki bi nam morali rajše pomagati, da jo uničimo. In danes,« — pomolčal je, da bi dal svojim besedam več poudarka — »danes je imel naš šef razgovor s predsednikom Združenih držav!«

»Tako daleč smo že?«

»To in ono smo pa vendarle dosegli. Vemo na primer, da je glavni sedež tolpe nekje tu v New Yorku. Tudi o načinu, kako posluje,« — sem je že marsikaj znanega; nadalje vemo, da so podkupili ali oplašili mnogo visokih policijskih uradnikov. To je vzrok, da se ne upamo poklicati redarstva na pomoč.«

»Kakšen pa je način njihovega poslovanja?«

»Prvič ima tolpa ogromna denarna sredstva. In denar je moč. Seveda, kadar gre za višje osebe, uporabljajo finejša in učinkovitejša sredstva. Ljudi, ki bi jim lahko pomagali, zapeljujejo k uživanju mamil; grehota se ki: u izpremeni v strast in postane žrtvam železna srajca. In ker je tolpa edini vir, od katerega je moči dobiti ta sredstva, zato ima moč, da napravi iz visokih oseb hlapce svojih želja. Saj veste, kako voljno orodje postane človek, ki se vdaja prepovedanim užitkom, in česa vsega je zmožen, samo da ustreže svoji strasti.«

»A kje dobe toliko denarja in toliko mamil?«

Zmajal je z glavo. »Tega ne vemo. Videti je, da nekdo ustanavlja državo v državi. Tudi to vemo, da so morali dobiti od svojih bogatih žrtev ogromne vsote denarja. Toda nihče ne ve, odkod prihajajo mamila, niti ne, iz česa obstoje in kako jih spravljajo v deželo.«

»A kaj je z devojkami, ki so izginile? V kaki zvezi so one s temi stvarmi?«

Moj gost se je namuznil. »Naš šef ima o tem novo teorijo. Clay-ton. On misli da uporabljajo dekleta za nekakšno vabo. Toda jaz

nisem tega mnenja, zakaj šef ne more pojasniti dejstva, da še nismo našli nobene izmed devotk. Do dne svojega nestanka je Moore vsak dan pošiljal poročila o svojem in vašem delovanju. Večkrat je poročal o čudnih družabnih sestankih. Šef je sklepal po tem, da silijo dekleta, da se udeležujejo teh prireditev. Prireditve se morejo vršiti na istem kraju samo po enkrat, ker bi jih drugače izsledili. In če bi prepeljavali dekleta s kraja na kraj, bi jih bilo moči opaziti in rešiti. Zato mislim, da šef nima prav in da mamila niso v zvezi z nestanjem deklet. To je moje mnenje. A večkrat se je tudi že izkazalo, da je bil šefov pogled bistrejši od mojega.«

»Saj lahko prepeljavajo dekleta ponoči v zaprtih avtomobilih, ne da bi jih kdo videl,« sem pripomnil.

»Kaj — šest in trideset deklet? To bi bil vendar pravi šolski izlet. Težko si mislim, da bi dekleta mirovala, če bi spotoma zaslužila kako možnost rešitve.«

»Seveda,« sem dejal. »Te družbe so edino, kar bi nas utegnile spraviti na kako sled. Ne bom se prestal zanimati zanje.«

Pride je pokimal. »To hoče tudi šef in namen mojega prihoda je, da vam pri tem pomagam. Moje mnenje je za vas povsem nevažno. A zdaj čujte, Clayton. Šef sodi, da sta obadva, vi in on, doslej zelo podcenjevala spretnost nasprotnikov.« Pomolčal je. Nato je segel v žep svojega suknjice in potegnil iz njega dva majhna predmeta, zavita v svilnat papir.

»Mislim, da ima šef o vas zelo dobro mnenje. Pošilja vam prstan, kakršnih so se jih posluževali papež Aleksander Borgia in njegovi ljudje. Pravijo, da so s pomočjo takih prstanov iznenada spravljali nasprotnike na oni svet. Če pritisnete nanj na notranji strani, skozi iz kačje glave tenka, strupena igla, ki na mestu umori tistega, kogar zbode. Učinek je tako nagel, da žrtev niti ne utegne zaslu-titi, kaj se je zgodilo z njo.«

Zahtevajte v vseh trgovinah samo:
Jugobanat-patent-moko
ker boste potem
s svojim pecivom zadovoljni!

Pozor! Enonadstropno hišo

na najprimernejšem kraju z dobrodo-
čo trgovino z mešanim blagom, manu-
fakturo in železnino obstoječo nad
60 let vsebuje tri lokale, tri velika skladišča, dve kleti ter 8 stanovanjskih
sob in veliko podstrešnih prostorov
vse v dobrem stanju in deloma na no-
vo renovirano proda z vso zalogo
radi starosti iz proste roke
Marija Lenger, 12376
Žiri nad Škofjelo.

PUH - PERJE R. MIKLAUC LJUBLJANA

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem na-
znanjamo žalostno vest, da je naša dobra mama,
stara mama, teta in tašča, gospa

Helena Ahčan roj. Šuštar

dne 29. t. m. po dolgi in mučni bolezni v 64. letu
starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne bo 31. t. m. popoldne na
tukajšnje farno pokopališče.

ZAGORJE OB SAVI, dne 29. oktobra 1928.

Globoko žalujoči sorodniki.

Volнено blago,
svilo,
popelin i. t. d.
za žalne obleke
priporoča

A. & E. SKABERNÉ
Ljubljana

Naznanilo preseitve.

P. n. občinstvu vljudno sporočam, da sem se pre-
selil iz Ljubljane, Ambrožev trg 3, v Moste v svojo last-
no, moderno urejeno vrtnarijo in drevesnico.

Vsa naročila se sprejemajo tudi v Ljubljani v stari
cvetlični trgovini v Šolskem drevoredu. 12337a

ANTON FERANT

trgovski vrtnar in drevesničar
Moste — Ljubljana

POTOP

je največji in najživahnejši
zgod. roman H. Sienkiewicza

1096 strani obsegajoči roman je izdala
v dveh delih

TISKOVNA ZADRUGA v LJUBLJANI

Prvi del velja broširan Din 110 —,
drugi del, ki je pravkar izšel Din 100,
v platno vezan pa prvi del Din 134,
drugi Din 124.

Bukovih drv

lepih in zdravih kupim 2
do 3 vagone mesečno. Po-
nudbe na oglasni oddelci
»Jutra« pod »Bukovina«.

36258

Zahvala.

Ob bridki izgubi naše nepozabne soproge, sestre, svakinje in
tete, gospe

Marije Prijatelj roj. Lindič

trgovčeve soproge

se najiskrenejše zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem
za izraženo sožalje, zlasti pa čč. duhovščini, gg. pevcem iz Mokro-
noga in Tržišča za njih ginljive žalostinke, Prv. dobrodel. gospod.
društvu v Tržišču za njih mnogobrojno udeležbo, in vsem onim,
ki so jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Tržišče, dne 28. oktobra 1928.

Žalujoča rodbina Prijatelj.

12433

Ivan Vidrih

urar in posestnik

po dolgi in mučni bolezni v 80. letu,
previden s tolažili sv. vere za vedno
zatisnil svoje trudne oči.

Šoštanj — Zagreb — Ljubljana, dne
26. oktobra 1928.

Žalujoče rodbine:

Vidrih, Goršak, Mazur, Florjančič.

Robert Loss

posestnik in krojaški mojster

dne 28. t. m. ob pol 12. uri po kratki
mučni bolezni mirno v Gospodu za-
spal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v
torek, dne 30. oktobra ob 4. uri po-
poldne iz hiše žalosti na pokopali-
šče v Litiji.

Litija, dne 29. oktobra 1928.

Žalujoča soproga in sorodniki.

Danijel Gradišar

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne
30. oktobra ob 4. uri popoldne iz javne bolnice na
pokopališče k Sv. Križu, kjer bo položen k večnemu
počitku.

V Ljubljani, dne 29. oktobra 1928.

Žalujoče rodbine Gradišar, Mrak, dr. Arh.

Ladislav Vončina

sodni kanclist v pokoju

v soboto, dne 27. t. m. po dolgi mučni bolezni, mirno
v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne
30. oktobra 1928, ob 2. uri popoldne iz mrtvašnice
drž. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu ohranjen blag spomin!

V Ljubljani, dne 30. oktobra 1928.

Globoko žalujoči ostali.